№ 81 აპრილი 25, შაბათი 1887 აპრილი 25, შაბათი № 81

გაზეთი ღირს			
თთვე	მან. კ.	თთვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, ახალ-ზუბუთოვის ქუჩაზედ, სახლი № 9, ბ. ხიდდეკელის საგაზეთოს, გოლოვინის პროსპექტი, ცენტრალურსა და გრიქუროვის წიგნების მაღაზიებს.
ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877—1887 წელიწადი სამოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1887 წელიწადი

ამ ნომერში ექვსი გვერდია

ტფილისი, 24 აპრილი

გაზეთებიდამ ამოკითხულ დეპეშებს თუ დავუკვირდით და ნამეტნავად თუ დავუჯერეთ, გამოჩნდება, რომ ბალკანის ნახევარ კუნძულზე პოლიტიკამ თუ ფერი არ იცვალა, აპირობს ფერის ცვალობას. სერბიაში სამინისტრო გარაშანინისა გადადგაო და მეფე მილანმა მისი სამსახურიდამ გასვალ შეიწუნარა და ხორვატოვიჩი მოიწოდა, რომ ჩაებარებინა მთავარ-მინისტრობაო.

გარაშანინი დიდი მომხრე იყო ავსტრიისა და სერბიის პოლიტიკა სულ იმაზედ ჰქონდა მიქცეული, რომ ავსტრიასთან ერთობა ჰქონოდა სერბიასა და რაკი ავსტრიასთან, მაშასადამე გერმანიასთანაც. ამბობენ, გარაშანინის გადადგომა იმ განხეთქილებამ მოახდინა, რამაც ამ ბოლოს ხანებში თვითონ სერბიის სამეფოს სასახლეში თავი იჩინა.

მეფე მილანის მეუღლე დედოფალი ნატალია დიდი ხანია ცნობილია, ვითარცა მომხრე რუსეთისა და გარაშანინის პოლიტიკის მოპირდაპირეთა მოთავედ დიდი ხანია დედოფალი ითვლებოდა სამეფო სასახლეში. დღეს სჩანს, დედოფალს გაუმარჯვნია და გარაშანინს თავი ვეღარ დაუჭერია. გარაშანინის სამსახურიდამ გამოსვლა იმას მოასწავებს, რომ სერბიის პოლიტიკა ცოტად თუ ბევრად დაჰშორდება ავსტრიის პოლიტიკასა და დაუახლოვდება რუსეთისას.

სერბიის გაზეთი «ოდიეკი» ამბობს, რომ სერბიის ერმა უნდა მოსთხოვოს მთავრობას, ხელი აიღოს ავსტრიის მომხრეობაზედ და მიეკედლოს რუსთ-ფრანგთა კავშირსა, რომელიც დღეს იქნება თუ ხვალე მოსალოდნელიაო. ბერლინელი გაზეთი «Post»-ი იძახის, რომ ეს «ოდიეკის» თქმული წინა-მორბედი ნიშანია სამინისტროს შეცვლისა და მაშასადამე სერბიის პოლიტიკისაცა.

თუ მართალია, რომ მეფე მილანმა ხორვატოვიჩი მოიწვია მთავარ-მინისტრად, სჩანს რომ პოლიტიკა სერბიისა, თუ სრულად არა, ცოტად მაინც გამზადებულია რუსეთისაკენ გადახრისათვის. ხორვატოვიჩი ისეთი ცხარე მოპირდაპირე არ არის რუსეთის მომხრეობისა, როგორც გარაშანინი. ეს წინადაც დაამტკიცა ხორვატოვიჩმა, როცა სერბიის მთავრობას წინადადება მისცა, რომ სერბიის აფიცრები რუსეთის სამხედრო აკადემიაშიაც უნდა იგზავნებოდნენ სასწავლებლადაო. ეხლაც ამისი უტყუარი საბუთი ხელთ მოგვცა: მეფე მილანს გამოუცხადებია თუ არა, რომ შენ მინდა დაგავალო მთავარ-მინისტრობაო, ხორვატოვიჩს ის პირობა დაუდვია, რომ რისტიჩი საგარეო საქმეთა მინისტრად დაინიშნოსო. რისტიჩი რუსეთის გულ-მოდგინე მომხრეა და წინააღმდეგი ავსტრიისა. მეფე მილანს არ უკაბულნია რისტიჩის მინისტრობა და ხორვატოვიჩსაც უარი მოუხსენებია.

ეს ამბავი იმიტომ მოვიყვანეთ, რომ აქედამ ცხადადა სჩანს ფერისცვალება სერბიის პოლიტიკისა ცოტად, თუ ბევრად.

ბოლგარიაშიაც ამ ფერისცვალების ნიშნებია. გაზეთებში მოყვანილი დეპეშები ამტკიცებენ, რომ მაიორი პაპოვი, სოფიის მეციხოვნეთა უფროსი და საგარეო საქმეთა მინისტრი ნაჩევიჩი არამც თუ სამსახურს თავს ანებებენო, არამედ ბოლგარიიდამ სამზღვარ-გარედ გასვლასაც აპირობენო. პაპოვი და ნაჩევიჩი ცნობილნი არიან ვითარცა მოპირდაპირენი რუსეთისა. ამათ სამსახურიდამ გამოსვლის ხმას ძალიან უმოქმედნია ბოლგარიის მხედრობაზედ ასე, რომ რამდენსამე აფიცერს და მათთა შორის განსაკუთრებით დანიშნულს კამისარს სარეგენტოსას პეტროვს არზა მიუციათ სამსახურიდამ დათხოვნისა. თუმცა მათი თხოვნა ჯერ შეწყნარებული არ არის, მაგრამ თვითონ ეს ამბავი და ნამეტნავად მიზეზი, რომელსაც აუძულებია პაპოვი და ნაჩევიჩი სამსახურიდამ გამოსულიყვნენ, მეტად საყურადღებოა.

ამ ბოლოს ხანებში პაპოვს არა ერთხელ საჯაროდ ულაპარაკნია, რომ ევროპამ ხელი აიღო ბოლგარიაზედ, ბატტენბერგის დაბრუნება შეუძლებელი გახდა და საჭიროა არამც თუ დაუყოვნებლივ მოწვევა საერო კრებისა, არამედ რუსეთთან შერიგებაცაო. ამ სიტყვებს რუსეთის მოპირდაპირე კაცისას ძლიერ უმოქმედნია ბოლგარიაში.

ყოველს ამას ისიც დაუმატეთ, რომ ოსმალოს შეუთვლია ბოლგარიის სარეგენტოსათვის: სარეგენტო გადადგეს, ჩემი გამისარი რიზა-ბეი ეხლანდელ სამინისტროსთან ერთად ჩაიბარებს ბოლგარიის საქმეთა წინამძღოლობას და მერე მოწვეულ იქმნება საერო კრება მთავრის ამოსარჩევადაო. აი გაზეთების სიტყვით დღევანდელთა საქმეთა მდგომარეობა ორს უმთავრესს სახელმწიფოში ბალკანის ნახევარ-კუნძულზედ.

ჩვენის ფიქრით, ყოველს ზემოთქმულს კავშირი აქვს შნებელეს საქმესთან, რომელმაც ევროპის ყურადღება სრულად მიიპყრა და თვალი ევროპისა მოაშორა სხვა საქმეებსა. რაკი ეგ საქმე დასავლეთის ევროპისა დასცხრება და განელდება ყოვლად შემძლებელის ბისმარკის ხერხიანობითა და მშვიდობიანობას ამ მხრით აღარა ეფიქრება-რა, შესაძლოა ყოველივე იცვალოს აღმოსავლეთ ევროპაშიაც. ასე სტოკავს ულელი პოლიტიკის სასწორისა ევროპაში ბისმარკის მანქანებითა და მინამ ბისმარკი თავის წადილს ასე თუ ისე არ აისრულებს, ეს ულელი თავის ღარსა და დონეზედ არ დადგება.

ახალი ამბავი

*** ტფილისში მშვენიერი დარები დაიჭირა. ხეები საამურად გაიფოთლა და გარეშემო მთები და გორები სასიამოვნოდ ამწვანდა. ქალაქ გარეშე ბაღები: მუშტაიდი და საბოტანიკო ძალიან გატკბა ტფილელთათვის. საითაც-კი გაიხედავთ, ქალაქის განაპირას ამწვანებულს მთებზედ მრავლად დასეირნობენ ქალები და კაცები და სტკბებიან გაზაფხულის შვენებითა, სურნელოვანის ჰაერითა და მზის თბილის და მაცოცხლებელის სხივებითა.

სამწუხაროდ, ბოტანიკის ბაღის გზა ამ ჟამად ძალიან გაფუჭებულია. როგორც ეტყობა, ყურადღებას არავინ არ აქცევს ამ გზას. ნაგვითა და მთიდამ ჩამოტანილის ქვით არის სავსე ეს აღმართი.

*** ლორთქიფანიძის „ტრამვაი“-საც გაზაფხულებისათანავე კარგი დარები დაუდგა და დიდი ვაჭრობა აქვს. თითქმის ყოველს საღამოს, როცა-კი თბილა, იმის სასეირნო ფარდული და მოედანი სავსეა ხალხით. აქ იმართება სხვა-და-სხვა წარმოდგენები ჯამბაზებისა, მუსიკას უკრავს ორი გუნდი მემუსიკეთა და ფარდულში კიდევ გამართულია სამკითხველო, სადაც უსასყიდლოდ შეუძლიან იქ მიმსვლელს ყოველი ტფილისის გაზეთი წაიკითხოს.

*** ტფილისის საქალაქო გამგეობას განზრახვა აქვს დაჰყოს პატარა-პატარა ნაჭრებად ის საქალაქო მიწები, რომელიც ტფილისის რკინის-გზის სადგურს იქით არის ავჭალის გზაზედ და დაჰყიდოს. ამბობენ, რომ ეს მიწები იაფად გაისყიდებაო.

*** ამავე საქალაქო გამგეობას განზრახვა ჰქონდა, რომ მუხრანიანთ ხიდთან ახალი ხიდი გაეკეთებინა მტკვარზე, მაგრამ ამ საქმეს ერთი დაბრკოლება აღმოუჩნდა: იქით მხარეს, მალაკნების უბნისაკენ, მომავალის ხიდის მისავალზე არის მამული და სახლი ახნაზაროვისა, რომელსაც დარჩენია წვრილ-შვილები. საქალაქო გამგეობას უნდოდა ეყიდნა ეს სახლი, ან ერთი

ფელეტონი

აკაკის ფელეტონის გამო *)

დღეს მე რაღაც საფათერაკოდ ენა ამქავდა და ძლიერ მოწადინებული ვარ მკითხველს საუბარი გავუმართო. მაგრამ ის მწარე და აუტანელი ფიქრი, რომელიც ყურში მაცდურად ჩამძახის: „იქნება არც-კი არავინ წაიკითხოს შენი ნაწერიო!“ თავიდგან არა მშორდება და მოსვენებას არ მაძლევს... მომიტევეთ... მე არ ვეკუთვნი იმ ბრძენთა გუნდს, რომელნიც მეტისმეტის შეუდრეკელის სიდინჯით და სირინოზის ხმით გაიძახიან. ჩვენთვის სულ ერთია, წაიკითხავენ ჩვენს ნაწერებს, თუ არაო. უნდა გამოვსტყდე, მე იმათი სიტყვა არა მრწამს და—ღმერთო შეგცოდე—ყოველთვის იმისი მსურველი ვარ, რომ ჩემი ნაწერი წაკითხულ იქნას, ჩემი საუბარი მოსმენილი. ვგონებ, აქ ადამიანის ბუნების საწინააღმდეგოს არაფერს არ უნდა ვამბობდე. მაშ ყურადღება...

I

მკითხველს ეხსომება წარსულის წლის, დეკემბრის „ივერიის“ მე-277 №-ში ფელეტონად დაბეჭდილი აკაკის წერილი „ლაყბობა“. აი ამ წერილის გამო გვექნება დღეს ჩვენ საუბარი.

თავის მეტად საყურადღებო და დასაფიქრებელს წერილს აკაკი შემდეგის სიტყვებით იწყებს: „მე მხოლოდ ის ვიცი, რომ არა ვიცი-რაო!“ უთქვამს ერთს ფილოსოფოსს. „ჩვენ ყველაფერი ვიცით, მაგრამ სხვები არ გვიჯერებენო!“ დაუქინიათ სულელებს. უეჭველია, როგორც პირველი, ისე მეორეებიც გულ-წრფელად აღიარებენ თავიანთს აზრს, მაგრამ რა სჯობია, რომელი უფრო გამოსაყენებელია ცხოვრებაში: ჭკვიანების არა-რაობაზე ფიქრი, თუ სულელების დიდვინმეობაო? რასაკვირველია, მეორეო! —უპასუხებს აკაკი.

ამ წინადადებაში აკაკისაგან გაბედულად გამოთქმულს აზრს ჩვენ არ ვეთანხმებით და აი რისთვის. მოაზრე, ანუ ჭკვიანი კაცი, რომელსაც სურს „გამოჩენილს და დიდებულს“ მიეტოლოს, რა აზრსაც უნდა ხატავდეს იგი თავის სიტყვებით და რა რწმუნებისაც უნდა იყოს, ბოლოს მაინცა და მაინც ერთს რომელსამე აზრს, შეხედულობას უნდა იჩნევდეს ჭეშმარიტებად. ეს აზრი ანუ შეხედულობა აკმაყოფილებს იმის ცნობის-მოყვარეობას, იმის საკუთარ ბუნების მოთხოვნილებას. მე სიცივით ვკვდები,—იძახის შიშველ-ტიტველი ადამიანი; მე არაფერი არ ვიცი,—გაიძახის უმეცარი. როდესაც შიშველ-ტიტველს თქვენ ჩააცმევთ და დაჰხურავთ, უმეცარს ასწავლით, ანუ მისცემთ სახსარს, ღონის-ძიებასა, რომ გონებით განვითარდეს, ისწავლოს, მეცნიერება შეიძინოს და ამ ნაირად გააგებინებთ ჭეშმარიტებას, ისინი იტყვიან: მე ახლა არა მცივა, თბილადა ვარ; მე ახლა ვიცი, მივხვდი ჭეშმარიტებას, გავიგე რა არის ავი და რა კარგიო. ყოველთვის ასე იყო ქვეყანაზე, არის და იქნება; ყოველთვის ადამიანს მიაჩნდა, მიაჩნია და მიჩნეული ექმნება შემდეგშიაც ჭეშმარიტებად და, მაშასადამე, კანონიერადაც ის, რაც იმის საკუთარ ბუნების მოთხოვნილებას და აზრს აკმაყოფილებს.

ძველის საბერძნეთის ფილოსოფოსმა თუ სთქვა: „მე მხოლოდ ის ვიცი, რომ არა ვიცი-რაო!“ ამით მან გულწრფელად აღიარა სიმართლე. ფილოსოფოსის პირით წარმოთქმული სიტყვები მრთელის ძველის ქვეყნის გულწრფელი აღსარებაა და მეტი არაფერი. ძველს ქვეყანას თავის ფილოსოფოსებით არაფერი მტკიცე, მეცნიერების თვალით განზომილი სწავლა-მოძღვრება და ცოდნა არა ჰქონია. ძველი ქვეყანა მხოლოდ ინსტინქტიურად ჰგრძნობდა, რომ „ცოდნა არის სიკეთეო“, მაგრამ ამ ცოდნას იგი სცდილობდა შემოქმედებითის ძალისა და ფანტაზიის შემწეობით მიმწვდარიყო. ცხადია, რომ ზემოდ წარმოთქმული სიტყვები ფილოსოფოსისა ნამდვილად შეეფერებოდა იმ დროის გონების განვითარებას და სწავლა-ცოდნასა. მაგრამ, დაგვეთანხმეთ, რომ ეგევე სიტყვები ფილოსოფოსისა დღეს კი ანახრონიზმს წარმოადგენს. დღეს, აკაკიც დაგვემოწმება, მეცნიერებამ უკან ჩამოაყენა შემოქმედება, ჭკუა-გონების მოსაზრებამ—ფანტაზია, კრიტიკულად შემუშავებულმა ზნეობითმა რწმუნებამ და ამ რწმუნებისამებრ ცხოვრებაში მოქმედებამ—უაზრო ბოდვა, უხასიათობა და სიმხდალე, „ჭკვიანების არა-რაობაზე ფიქრი და იმათი დაჩუმება“... დღეს ჩვენ, საწყლები, ჩვენ, სიკვდილის უბრალო შვილნი, რომელნიც სისხლის ღვრით, ოფლით და ტანჯვით ძლივს-ძლივობით ლუკმა პურსა ვშოულობთ, რომ შიმშილით არ მოვკვდეთ,—დღეს ჩვენ შევჩერებივართ, შევსთხოვთ მოაზრე ადამიანებსა და ჭკუით სავსე კაცებს: შეჰხედონ ჩვენს გაჭირებულს, გამწარებულს ცხოვრებას, მოგვცენ რაიმე ღონის-ძიება, რომ სული მოვიბრუნოთ, წელზედ ფეხს არ ვიდგამდეთ; გვასწავლონ, გამოგვაფხიზლონ და ჩვენის ბუნების კანონიერი მოთხოვნილება დააკმაყოფილონ.

გვიჩვენეთ, მიგვითითეთ, ამ სურვილსა და თხოვნაში თუ რამ წინააღმდეგი და უკანონო არის! და ჩვენ მტკიცედ ვართ დარწმუნებული, რომ მოაზრე, ჭკვიანი კაცები მუდამ სცდილობენ და ეცდებიან კიდეც, რომ კაცობრიობას თავიდგან მოაშორონ ავი და უბედურება და მის მაგიერ მიანიჭონ ბედნიერება და სიკეთე. ამას თვითონ ჭკვიანის კაცების და მეცნიერების ინტერესიც მოითხოვს: კაცობრიობის

*) ეს ფელეტონი, სახელად „ლაყბობა“, დაბეჭდილი იყო „ივერიის“ მე-277 №-ში 1886 წ.

ნაწილი ამ მამულისა და ამიტომ მიჰმართა ახნაზაროვის ობლების მზრუნველს ბ-ნ ქიუჩარიანცს. ქიუჩარიანცმა მოსთხოვა გამგეობას 60 ათასი მანათი მაშინ, როდესაც სახლი დაფასებულია მხოლოდ 30 ათას მანათად. გამგეობამ აძლია 20 ათასი მანათი ამ მამულის პატარა ნაწილში, მაგრამ ბ-ნმა ქიუჩარიანცმა არ ინება. გამგეობას შეუძლიან, რასაკვირველია, მთავრობას მიჰმართოს და ძალათი შეისყიდოს ეს მამული, მაგრამ ამ გვარად საქმის მოხერხება ცოტაოდნად დაგვიანდება და იმ ინჟინერებს-კი, რომელთაც იკისრეს ხიდის აშენება, უნდოდათ მალე გათავებულიყო ეს საქმე. ხიდის აშენება იკისრეს იაფად, 100 ათას მანათად, იმიტომ-რომ იმათთვის ეხლა მოსახერხებელი იყო ეს საქმე სხვა-და-სხვა მოსაზრებათა გამო. მერე ხიდის აშენებას იმ პირობით კისრულობდნენ, რომ ფული უნდა ეძლოთ 10 წლის შემდეგ მას უკან, რა-კი ხიდი უკვე აშენდებოდა.

*** სახელმწიფო ქონებათა მინისტრს მოუწერია ჩვენის სამეურნეო საზოგადოებისათვის, შეგვატყობინეთ თქვენი აზრი იმ ახალის წესის თაობაზედ, რომლის შემოღებასაც ვაპირობთ სამხედრო სურსათის და საგზალის მოგროვების შესახებაო.

*** ამას წინად ზოგიერთს პეტერბურგის გაზეთებში სწერია, რომ საზაფხულოდ კავკასიის სამადნო წყლებზე აპირობს წასვლას სახელმწიფო ქონებათა მინისტრი ბ-ნი ოსტროვსკიო. ეხლა გაზ. „ნოვ. ობოზ." ამბობს: პეტერბურგიდამ მოვიდა ამბავი, რომ წყლებზე მოვა არა ოსტროვსკი, არამედ დირექტორი სამთო დეპარტამენტისა კულიბინი. კულიბინს აზრადა აქვს, რომ ყურადღება მიაქციოს სამთო წარმოების საქმეს კავკასიაშიო.

*** გურიიდგან გვწერენ: ორი-სამი წელიწადია მას შედეგ, როგორც მე მიამბეს ნამდვილის მცოდნე კაცებმა, რაც ერთს ახალგაზდა კაცს ქალი შეუყვარებია და ცოლ-ქმრობის სურვილი გამოუცხადებია. ქალიც დათანხმებულა, მაგრამ ქალის ნათესავები უარზე დამდგარან. ამ წლის იანვარში მოუწადინიათ ჯვარის დაწერა შეყვარებულთა, მაგრამ მღვდლის ნება-რთვა ვერ აუღიათ ქალისათვის და ამის გამო საქმრო და მისი საცოლო ყოვლად სამღვდელო გრიგოლთან წასულან ნება-რთვის ასაღებად. როცა ყოვლად სამღვდელოს გამოუკითხავს ქალისათვის და გაუგია, რომ კაცსაც ამ ქალის მეტი არავინა სდომებია საცოლოდ, მოწერილობა გამოუგზავნია ბლაღოჩინისთვის: «გამოიკვლიე და, თუ არაფერი ნათესაობა არ არის მათ შორის, ჯვარი დასწერეო». ბლაღოჩინს მღვდლისათვის მიუწერია, ქალს ჯვარის წერის ნება-რთვა მიეციო. მღვდელს ნება მიუცია და გახარებული საქმრო წამოსულა ბლაღოჩინთან. ბლაღოჩინთანვე მოსულან ქალის მახლობელნი და უთხოვნიათ, როგორმე მოგვიხერხე საქმე, რომ ქალი მოვიტაცოთო. ბლაღოჩინიც დათანხმებულა, საქმრო შინ გაუგზავნია, მოემზადე, საღამოზედ ჯვარს დაგწერ და მეც თქვენთან წამოვალო. ქალი-კი ამ ბლაღოჩინისას ყოფილა დამალული. როდესაც საქმრო თავის სახლში წასულა, ბლაღოჩინთან ქალის მახლობელნი მოცვივნულან; ატეხილა ერთი ჩხუბი და დავიდარაბა; მოსულა „პრისტავი" და ძლივს-ძლიობით დაუშლიდებია ხალხი, ქალი-კი პატრონებისათვის ჩაუბარებია. აქ ქალის ნათესავებს სხვა საქმრო ჰყოლიათ მოწვეული, წაუყვანიათ ქალი და საქმრო სხვა სოფელში და იქ ძალით ჯვარი გადაუწერიათ.

*** ახირებული წესი აქვს თურმე ტფილისის ცხენის-რკინის გზის გამგეობას ახალის მოსამსახურეთა მიღების დროს. როცა ითხოვს ვინმე ალაგს, გამგეობა მაშინვე კანდიდატად შერიცხავს და თან გამოართმევს 35 მანათს ბესა. მთხოვნელი ირიცხება კანდიდატად, ელის ალაგს, ამ ლოდინში მიდის თთვე და ორი თთვეც და ალაგი-კი მაინც არსად არა ჩნდება. ბოლოს უბრუნებენ ბეს და ეუბნებიან, რომ ალაგი არ არისო.

*** საზოგადოდ სრულიად რუსეთში 1885 წლისა და 1886 წლის განმავლობაში დაბეჭდილა აღმოსავლეთის ენებზე შემდეგი რიცხვი წიგნებისა: სომხურად—130 წიგნი, ქართულად—97, თათრულად—63, არაბულად—23, არაბულ-თათრულ ენაზედ—20, ოსმალურად—5, სპარსულად—4, სპარსულ-თათრულს ენაზედ—2 და არაბულ-ოსმალურს ენაზედ—1. (გაზ. „ნოვ. ობოზ.")

*** მედინაში გარდაცვლილა შამილის შვილი, ყაზი-მაჰმადი.

*** ონიდამ სწერენ გაზ. «კავკაზს»: ამ დღეებში აქ მოვიდა ამბავი ტფილისიდამ, რომ უმაღლესი საფოსტო და სატელეგრაფო მთავრობა თანხმაა გაიმართოს თქვენს დაბაში სატელეგრაფო სადგურიო. მხოლოდ პირობა ასეთი დაუდვია: მანდაურმა მცხოვრებლებმა უნდა თავის ხარჯით დასხან ბოძები, იქირაონ სახლი სადგომისათვის და იყიდონ სადგომისათვის საჭირო ევჯიო.

*** იქიდამვე სწერენ ამავე გაზეთს, რომ ჩვენში ჯერ როგორღაც გვიან არის გაზაფხული და ხალხს ძალიან ეშინიან, რომ ამ წლის მოსავალს არ გამოვეთხოვოთო.

*** „Русскій Кур."-ი ამბობს, რომ სახელმწიფო ქონებათა მინისტრმა იშუამდგომლა სახელმწიფო საბჭოს წინაშე და ითხოვა 100,000 მან. სხვა-და-სხვა სამეურნეო საჭიროებათათვისაო. ეს ფული კიდეც გამოუვიდა მინისტრს. ამ ფულით მინისტრს განზრახვა აქვს განაკარგოს წველა-დღვების და ყველის კეთების საქმე ამიერ-კავკასიაში და ამიტომ 5,000 მან. გადასდო საჭირო კაცების გასაგზავნად იმ ადგილებში, საცა ეს ხელობა გავრცელებული. ამას გარდა მინისტრს განზრახვა აქვს გაჰგზავნოს მცოდნე კაცები სხვა-და-სხვა ქვეყნებში თუთუნის წარმოების შესასწავლად. მინისტრი ჰფიქრობს კიდევ და პროექტიც შეუდგენია, რომ დაარსდეს რამდენიმე სამეურნეო და სამეტეოროლოგიო და საპატეოროლოგიო სადგურნი სამხრეთს რუსეთში. ყველა ეს განზრახვა ფრიად სასარგებლო განზრახვად იცნო სახელმწიფო საბჭომ და ამიტომ გადასდო ამ საქმისათვის 100,000 მან.

სია შემწირველთა

წიფასა და ყვანას შუა ჩამოწოლილ მიწისაგან დახოცილთა ცოლშვილის სასარგებლოდ. ჩვენს რედაქციას კიდევ ფული მოუვიდა შემდეგ შემომწირველთაგან:

მოსო აბაშვილისაგან	40 კ.
ლადო ილიას ძე საფაროვისაგან	50 „
ილია საფაროვისაგან	50 „
სულ	1—40
წინად იყო	103—10
სულ	104—50

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

სოფელი ხაში. შარშან გაზაფხულზედ ვაცნობეთ „ივერიის" მკითხველებს, რომ ჩვენში გაჩნდა ერთ-გვარი მატლი, რომელმაც ხეხილი მოგვიჭამა და მით დიდი ზარალი მოგვცა. ამასთან დაწვრილებით ავსწერეთ: როგორია ეს მატლი გარეგანის სახით და როგორს მცენარეს და რა ნაწილს მცენარისას უფრო სჭამს.

რადგან ორის წლის გამოცდილებამ ცოტა რამ გვასწავლა, ურიგო არ იქნება, „ივერიის" მკითხველებსაც ვაცნობოთ, რაც ჩვენ ვიცით. მატლი არის ორ-გვარი, — ერთ-გვარი იზრდება ერთ გოჯზედ ცოტა გძელი, სიმსხოთი, ირგვლივ, ნახევარ გოჯის სიგძე; ფეხი აქვს თორმეტი; ტანზედ ასხია თხელი და გრძელი ბალანი; ზურგზედ მისდევს ზოლები მომრგვალო ყვითელის წინწკლებით; კანი აქვს მურა. ეს მატლი სჭამს ყვავილს და ფოთლებს ყველა გვარის ხისას ატმისა, ჭერმისა და ვაზის ფოთლების გარდა. პირველად იჩეკება მარტში, მეორედ ივნისში და მესამედ აგვისტოში. მატლი მანამ პატარაა, ხიდგან ძირს ეშვება წვრილს ძაფზედ, რომელიც მატლის გვამიდგან იძგიბება, როდესაც მატლი მიაწევს ჰასაკს. აბრეშუმის ჭიის მსგავსად მიაბამს ხის ფოთოლზედ ძაფს, შემოიხვევს გარშემო და გააკეთებს პატარა თხელს და რგვალს პარკსა. მერე პარკიდგან გამოდის პატარა თეთრი პეპელა; ეს პეპელა სდებს კვერცხებს (რამდენს, არ შეგვინიშნავს) და იქიდგან იჩეკებიან მატლები. ამ კვერცხებს ყინვა და წვიმა ვერას ავნებს.

მეორე გვარი მატლი იზრდება ნახევარ გოჯისა, სისქით, ირგლივ, ნახევარ გოჯზედ ცოტათი ნაკლებია; ზურგზედ და გვერდზედ კანი მურა აქვს, მუცელზედ ნაცრის ფერი; ტანზე ასხია მოკლე და თხელი ბალანი; თორმეტი ფეხი აქვს. ეს მატლი პირველად გაჩნდა ატამზედ, ატმიდგან გადავიდა ვაზზედ შარშან პირველ გაზაფხულზედ და ამოსჭამა კვირტები. რომელ ვაზსაც სრულებით შეუჭამა კვირტები, ის ვაზი გახმა და რომელსაც თითო-ოროლა კვირტი შერჩა, თუმცა გამოიტანა რქა, მაგრამ უღონო. რაკი რქა და ფოთოლი გაიზარდა, მატლმა ველარა დააკლო-რა. ეს მატლი აბამს ატმის ტოტებზედ, შავის ვაზის ქერქში და ჰიგვის ქერქში ობობას ქსელის მსგავსად თხელს და წმინდა ქსელს და იქა სდებს კვერცხებსა. ეს მატლი რამდენად მრავლდება და რამდენჯერ იჩეკება ზაფხულის განმავლობაში, ეს არ შეგვინიშნავს; ეს კი აშკარაა, რომ ამ მეორე გვარს მატლს მეტი ზარალი შეუძლიან მოგვიტანოს, ვიდრე პირველსა. ეს უფრო ძნელი მოსასპობია, ვიდრე პირველი. პირველს გვარის მატლის თესლი თვალითა სჩანს ხის ტოტებზედ თავის დიდსა და თეთრს ბუდეში და მეორე-კი დამალულია ვაზის და ჰიკვის ქერქში, ატმის ქერქში და ტოტებზედ.

პირველის გვარის მატლის სრულებით მოსპობა შეუძლებელია, რადგან სოფლის გარშემო: ტყე, ჭალა და მინდორი სავსეა ამ მატლებით, და თუ ვენახში მოჰსპობთ, ხსენებულ ადგილებიდგან მოფრინდება პეპელა და ხელ-ახლად გაჩნდება. იმდენად შემცირება-კი შესაძლოა, რომ საგრ-

---

უმრავლესობა ნივთიერად გაღატაკებულია, უსწავლელი, უმეცრებით მოცული და უფლებას მოკლებული; ამ უმრავლესობის შრომამ და ჯაფამ მისცა საღსარი, მოცლა ჭკვიანს კაცებსა, შეისწავლონ მეცნიერება, ეძიონ ჭეშმარიტება, რომ შემდეგ გაჭირვებულთ დაეხმარონ. აქედგან ცხადია, რომ ეს ჭკვიანი კაცებიც მოვალენი არიან შემწეობა და საქმით მხურვალე თანაგრძნობა აღმოუჩინონ ამ მშრომელსა და უმეცარს ხალხს, რომ ამანაც თავისის ბუნების სამართლიანი მოთხოვნილება დაიკმაყოფილოს. ჩვენ შეგვიძლიან მოწმად მიუდგომელი ისტორია მოვიყვანოთ, რომ ეს მოვალეობა მოაზრე, ჭკვიანს კაცებს ესმოდათ და დღესაც ესმისთ, მაგრამ არა გვსურს წერილის გაჭიანურება. წარმოიდგინეთ, რომ ჭკვიანს კაცს, ნამდვილს მოაზრე ადამიანს სამსჯავროსა, ანუ მრთელის თავის თანამედროვე საზოგადოების წინაშე წარმოეთქვა: „მე მხოლოდ ის ვიცი, რომ არა ვიცი-რაო!" ხომ სისულელედ ჩასთვლიდა შემდეგი თაობა იმ კაცის სიტყვებსა? დღეს, როგორც ზევით მოვიხსენიეთ, ყოველი ჭკვიანი კაცი თავის შეხედულობას, თავის საკუთარს რწმუნებას და მოსაზრებას თამამად ამჟღავნებს და, შეძლებისადა გვარად, ახორციელებს ცხოვრებაში. ეს ასეც უნდა იყოს, რადგანაც წინაამდეგი მოვლენა ადამიანის ბუნების წინააღმდეგი იქნებოდა. ნამდვილს ჭკვიანს, ნამდვილს მოაზრე ადამიანს თავისი აზრი და მსოფლიოზე შეხედულობა ჭეშმარიტებად მიაჩნია და ეს თავის საკუთარის გონებით, ცდით და ჯაფით შეძენილი ჭეშმარიტება ისე უყვარს, როგორც დედ-მამას თავისი ღვიძლი შვილი... ან ერთი ეს მიბრძანეთ, ჩვენ საწყლებმა როგორ უნდა გავიგოთ ჭკვიანის კაცის ჭკვიანობა, თუ იმან მხოლოდ „არა-რაობაზე ფიქრი" დაიწყო და დრო გამოშვებით თავის გულში ჩაიძახა: „მე არა ვიცი-რაო"? რა საზომი უნდა ვიხმაროთ, რომ ჭკვიანი კაცის ჭკვიანობა გავიგოთ? ნუ თუ სიჩუმე და არა-რაობაზე ფიქრი ჭკვიანისს კაცის მხრით ჭკვიანობისა და ნამდვილ სალის გონიერების გამომხატველია? არა-რაობაზე ფიქრი ჭკვიანს კაცს გრაფ ტოლსტოის ბუნდ მოძღვრებამდის მიიყვანს და ბუდდას გაალმერთებინებს.

ყურადღების ღირსია ჩვენის განთქმულ მოღვაწის წერილში უკანასკნელი მწარედ წარმოთქმული სიტყვები: „რადგანაც ბევრი რამ გვაქვს სათქმელი ჩვენს ქვეყანაზე, ჩვენს ხალხსა და იმ ჩვენს მოწინავე დასზე, რომელსაც ერთხელვე ჩვენში ახალ-თაობა დაერქვა, ამისათვის ეს დღევანდელი ჩვენი „ლაყბობა" საწინასიტყვაო იყო და, თუ ცოტა ბუნდოვანი გამოვიდა, ნურას უკაცრავადო". აქ ჩვენც ბევრი რამე გვაქვს სათქმელი, მაგრამ აკაკის დაპირებას ვუცდიდით ამდენს ხანს და ამიტომ დავაგვიანეთ წერილი; დაეუცდით შემდეგისათვისაც აკაკის ნათელს აზრს ამ მძიმე საგანზედ, რადგანაც დროა ამის შესახებ გონიერი და პირუთვნელი მსჯელობა გამოთქმულ იქმნას. ახლა კი წავიდეთ ქვევით.

II

აკაკის აზრით, ქვეყანა სათეატრო სარბიელია, ხალხი იმ თეატრში მოქმედი: ზოგი მსახიობია და ზოგი-კი მაყურებელი. ქვეყანაზე, როგორც თეატრში, ყოველისფერი მოჩვენებულია და მარტო თვალსა სჭრის: სცენაზე (იგულისხმე ქვეყანაზე) გამოსულს, ბრძნულად მქადაგებელს ტაშის კვრით გავაცილებთ მაშინ, როდესაც თვით იმ კაცს თავისი საკუთარი გრძნობაცა და გონებაც გაცვეთილ-გაქლესილი აქვს. ასეთია ეს «წამიერი კანონი(?)": ნამდვილს მოჩვენებული გვირჩევნია და ამისი ბრალიაო, რომ ნამდვილს გრძნობა-გონებას ისეთი ფასი არა აქვს ცხოვრებაში, როგორც თვალთ-მაქცურს... მოჩვენებულსო.

ეს, ჩვენის ფიქრით, მეტის-მეტი გაზვიადებული შედარება უნდა იყოს. სად თეატრი და სად ქვეყანა და მის მოვლენათა ერთობ რთული თავისჩენა და მიმდინარეობა. თეატრი ხელოვნების ტაძარიაო, — ამბობენ, რომელიც არა თუ სრულიად მრთელის ქვეყნის, არამედ ადამიანის ცხოვრების ზოგიერთ მხარეების მკრთალი და ბნელი გამომხატველიც ძლივს არის. თვითონ ხელოვნებაც მხოლოდ ნაწილია იმ რთულის აგებულებისა, რომელსაც სახელად ცხოვრება ჰქვიან. ხელოვნება სრულიად ვერასოდეს ვერ გამოჰხატავს ცხოვრებას და თეატრი, როგორც ტაძარი ხელოვნებისა, მხოლოდ აჩრდილია ქვეყნისა, ცხოვრებისა და მეტი არაფერი. რას ეგვანება, თქვენი ჭირიმეთ, ცოცხალი ადამიანი თავის აჩრდილს რომ შეადაროთ; ცოცხალი ადამიანი ცოცხალია და იმისი ჩრდილი-კი ლანდია... სალის გონების პატრონს და ხალხს თავისის ყოველ-დღიურის ცხოვრებით სინამდვილესთან შეკავშირებულს, არა გვგონია, რომ ნამდვილს მოჩვენებული ერჩიოს. მართალია, ზოგიერთს მოჩვენებული ნამდვილს ერჩივნა და ურჩევნია დღესაც, მაგრამ ამ ზოგიერთების ჭკუის საზომით ხომ არ შეიძლება განიზომოს ყველას შეხედულობა. ცხოვრებაზედ საზოგადოდ რაც უნდა ხელოვნურად დაჰხატოთ, რაც უნდა ჯადოსან და თვალთ-მაქცურ მოჩვენებით მოქარგოთ დიადი სახე მყინვარისა, გომბორის მთიდგან მოჩვენებული „ალაზნის-ველი", ხომლის კლდიდგან ხელის გულივით გარდაშლილი საუცხოვო სურათი მდ. რიონის მინდორ-ველისა და შავიზღვის აღმოსავლეთის ნაპირისა, ნამდვილთან შედარებით მაინც ყოველთვის აჩრდილი და მოჩვენება იქნება. რატომ? იმიტომ, რომ პირველი ხელოვნურად მოჩვენებულია და მეორე-კი სინამდვილეა; პირველი უსულო და უღონო აჩრდილია, მეორე-კი თვით განხორციელებული სიცოცხლე და ბუნებაა.

ჩვენ ამ ნაირმა შედარებამ გაზეთი „თეატრი" მოგვაგონა, სადაც ამ ერთის წლის წინად ამ გვარივე აკაკისებური შედარება იყო გამოთქმული. „თეატრის" რედაქციაც ქვეყანასა და ცხოვრებას თეატრს ადარებდა და რათა, ანუ რა საბუთით?—ამაზედ-კი ხმას არ იღებდა. მაგრამ «თეატრის» მაში-

ძნობელი ზარალი ველარ მისცეს ხეხილის პატრონს. ძალიან ადვილად შეიძლება, ზამთარში ხის ტოტებიდგან მოიკრიფოს პარკები და დაიწვას. მეორედ გამოჩეკილი მატლი საგრძნობელ ზარალს ველარ მისცემს ხეხილს, რადგან მეორედ გამოჩეკილს მატლს ნოყიერი ფოთლები დაჰხვდება. მეორე გვარის მატლის მოსპობა ძალიან ძნელია, რადგან ბუნაგები თვალთუჩინარ ადგილებში აქვს.

ლაფიან ხეველი

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდამ)

ერთმა პარიჟელმა გაზეთის თანამშრომელმა კარგადა სთქვა: «დღევანდელი პოლიტიკა და დიპლომატების საქმე გიჟების სახლს მაგონებსო». მართლაც და უყვირიან, ილანძღებიან, ემუქრებიან, მუშტებს უღერებენ ერთმანერთს; გგონიათ ეს არის, ასტყდება ერთი საშინელი ჩხუბი, თავის-მტვრევაო, მაგრამ არა, ყველაფერი მშვიდობიანად თავდება. მაშ რაღაზე იწუხებს დიპლომატია თავსა, რაზე სწეწს საქმეებსა. აი დღესაც რას წარმოგვიდგენს პოლიტიკა, როგორც გაზეთი „Новости“ გვიხატავს:

ბოლგარიიდგან არაფერი სასიამოვნო ამბები მოგვდის, სერბიაც რაღასაც აპირებს, მაკედონიასა და ალბანიაში საქმეები ძრიელ იწეწება, რაღაც არეულობა და უკმაყოფილებაა, რომელიც მერმისისათვის არაფერს სიკეთეს მოასწავებს. ინგლისის ფული დატრიალდა აქ და როგორც ეტყობა, საქმეს კარგად აკეთებს. ალბანიაში უწესოება კიდეც დაიწყო, შავი-მთაც (ჩერნაგორია) ჯარებს ამზადებს. ოსმალეთი ჰგრძნობს, რომ განკითხვის დღე უახლოვდება და, რასაკვირველია, ემზადება,—ეშინიან, განსაცდელი ერთბაშად არ დაგვატყდეს თავზედაო. ბოლგარიისა და მაკედონიის საზღვრებზე ჯარებს აგროვებს ოსმალეთი; ავადმყოფი ძალასა და ღონეს იგროვებს და უომრად არ უნდა დაუთმოს მტერს თავის შეძლება.

გადიყრება ღრუბლები და მოიწმინდება ცა, თუ ეს არევ-დარევა სნეულებად გადაექცევა ევროპასა?

* * *

ბერლინელი კორრესპონდენტი გაზ. „Моск. Вѣд.“-ისა გვარწმუნებს,

რომ გერმანია ომს ვერ ასცდებაო. თუნდ თვითონ ბისმარკს ძალიან გულითაც არ ჰსურდეს ომი, მაინც ვერაფერს იზამს. საქმე იქამდინ არის მისული, რომ ბისმარკმა ან თავისთავად უნდა დაიწყოს ომი, ან პოლიტიკას ისეთი მიმართულება მისცეს, რომ ომი იმის უნებურად უთუოდ ასტყდესო. ბისმარკი უკან ველარ დაიწევს, სხვა გზას მოქმედებისას ველარ ამოირჩევს.

თვითონ გერმანელები დარწმუნებულნი არიან თურმე, რომ ომი აუცილებლად მოხდებაო და ამიტომ დიდს მზადებაში არიან. ასე წარმოიდგინეთ, რომ ძაღლებსა და ქორ-მიმინოებსაც კი სწურთვნიან ომისათვის. იქნება ჩვენს მკითხველებს გაუკვირდეთ და იკითხონ,—ქორ-მიმინო რაღათ მოუნდათო? ნუ დაივიწყებთ, რომ საფრანგეთს მტრედები ჰყავს გაწვრთნილი ომის დროს ამბების გადასატან-გადმოსატანად. და აბა ამ ფრთოვან მოამბეთათვის ქორ-მიმინოზე უკეთესი მტერი იქნება ვინმე?

შორს მიდის ცივილიზაცია, შორს!...

რუსეთი

— შინაგან საქმეთა სამინისტროს ნება მიუცია ჟურნალ „Русская Мысль“-ის რედაქტორის ბ-ნ ლავროვისათვის გაიაფოს თავისი ჟურნალი, ასე რომ ერთის წლით 12 მანეთი ღირდეს, ნახევარ წლით 6 და სამის თვით 3 მან.

— გაზეთები გვაუწყებენ, რომ ფინანსთა სამინისტრო ადგენს პროექტს ახალის ბაჟის დაწესებისას იმ გვარს საქონელზე, რომელიც არ შეადგენს დიდს საჭიროებას კაცისათვის და მხოლოდ მდიდართათვის თუა სანუკბარიო.

— რადგანაც ჩვენის ქაღალდის ფულის ფასები საზღვარ-გარედ ძრიელ დაეცა, ფინანსთა სამინისტრო აპირობს ზოგიერთი ისეთი ცვლილება შემოიღოს, რომ ქაღალდის ფულის ფასმა ცოტაოდნად აიწიოს. აი ეს საშუალებანი:

1) ბრძანება იქნება გაცემული, რომ დამბაჟნებმა ოქროს მაგიერ, ზოგიერთი ბაჟი ქაღალდის ფულით მიიღონ, მხოლოდ იმ კურსის დაგვარად, რომელიც სამინისტროსაგან იქნება დაწესებული.

2) რაც კი ბერლინის ბირჟაზე რუსის ქაღალდის ფულებია, მთავრობა ხელ-ხელა შეისყიდის.

3) აკრძალული იქნება რუსის ქაღალდის ფულის გატანა საზღვარ-გარედ ვაგონებით, ზანდუკებით და ტომრებით, როგორც ეხლა შვრებიან ზოგიერთი ჩარჩები.

4) ფინანსთა სამინისტროსაგან დაარსებული იქნება კანტორები ბერლინში, ჰამბურგში, მაინის ფრანკფურტში, ამსტერდამში, ვენაში და პარიჟში, სადაც სუყველა რუსის მოგზაურს დაუხურდავებენ ქაღალდის ფულს და იმ ფასს მისცემენ, რომელიც სამინისტროსაგან იქნება დაწესებული.

— გაზ. „Рус. Вѣд.“-ს აცნობინებენ დეპეშით ტომსკიდამ, რომ თითქმის ნახევარი ქალაქი, წყლების ადიდების გამო, წყლით არის დაფარული.

— სახელმწიფო ქონებათა სამინისტრო ამ მოკლე ხანში განიხილავს პროექტს ახალის უმაღლესს სასწავლებლის დაარსების თაობაზე ხერსონის ქალაქში. ეს სასწავლებელი იქნება სამეურნეო, სწორედ იმ გვარი, როგორიც ეხლა პოლტავაში, ნოვო-ალექსანდრიის ქალაქში არსებობს.

— შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანებით აუკრძალავთ ლ. ნ. ტოლსტოის წიგნაკის გასყიდვა: „Власть тьмы, или коготокъ увязъ, всей птичкѣ пропасть.“

გასართობი

მარგებელია თუ მაწყინარი პაპიროზის წევა? ამ ცოტა ხნის წინად ქიმმა ფავარგერმა ვენის ქიმების კრებაში წაიკითხა მოხსენება იმაზე, თუ როგორ სწამლავს კაცს თამბაქოს წევა. ზომაზედ გადასული თამბაქოს წევა ბევრჯელ ჰბადავს ხოლმე ძარღვების სისუსტეს და სასუნთქის ორგანოების ავადმყოფობას. ვინც ბევრს ეწევა, გულის ფრიალი მოსდით ხოლმე, რადგანაც ნიკოტინი (იმ საწამლავსა ჰქვიან, რომელიც თამბაქოში ურევია) ძრიელ მავნებელია გულისთვის. ამავე მიზეზის გამო თამბაქოს წევა სწყენს სტომაქსა და კუჭს უშლის საჭმლის მონელებასა. მშიერმა კაცმა თუ მოსწია თამბაქო, პურის მადა ეკარგება. კიდევ კარგია, რომ მხოლოდ ბევრის წევა სწყენს კაცსა. სუყველაზე მავნებელია კაცის ჯანისათვის თამბაქოს ბოლის ცხვირში გამოშვება. მაგრამ, როგორც ზემოხსენებული ქიმი გვარწმუნებს, ვინც ცოტას ეწევა, იმისათვის თამბაქო სრულიად მავნებელი არ არის. როდესაც კაცი მაძღარის სადილის შემდეგ კარგს სიგარას მოსწევს, მაშინ კარგს გუნებაზე მოდის და კარგადაც ინელებს საჭმელებსა. ვისაც უნდა, რომ თამბაქოს წევამ არ ავნოს, უნდა მოსწიოს პურის ჭამის შემდეგ და ბოლი არ ჩაჰყლაპოსო.

**

უხაროდეს საიდუმლო პოლიციას. ლონდონში მოუგონიათ ისეთი საათები, რომლებშიაც მცირე და ფრიად მცირე ფოტოგრაფიული მოწყობილობაა ჩასმული. როცა საათს ახდით, მაშინვე ეს მოწყობილობა დაიწყობს მუშაობას და ერთს წამს ვისაც გინდათ სურათს გადაიღებს. ამ გვარი საათები უკვე დაურიგებიათ ლონდონში პოლიციელთათვის, რომელთაც კარგად გამოუყენებიათ კიდეც. უკანასკნელად რომ კრება ყოფილა სოციალისტებისა, პოლიციას ბევრის საეჭვო კაცის სურათი გადაუღია ერთის თვალის დახამხამებაში.

დეპეშა

23 აპრილი

ბერლინი. რეიხსტაგში წარდგენილ იქმნა კანონ-პროექტი არაყის ბაჟის თაობაზე. ამ კანონ-პროექტის ძალით, სხვათა-შორის შემდეგი წესი იქმნება შემოღებული: 1887 წ. 1 ოკტომბრიდამ 150 მარკა უნდა იქმნას გადახდილი ყოველ ასს კილოგრამს არაყზე, თუ ეს არაყი მოტანილია ისეთს სახელმწიფოდამ რომელიც სატამოჟნო კავშირს არ ეკუთვნის.

24 აპრილი

პეტერბურგი. როგორც ისმის, სახელმწიფო საბჭომ გადასწყვიტა, რომ საზაფხულო საორთველომდე განხილულ იქმნას ისეთი საქმეები, რომელთაც გადადება ყოვლად შეუძლებელია. ხოლო რადგან განსახილველი საქმეები ბევრი შეიკრიბა, ამიტომ საქმეები უნდა განიხილოს არა იმის და მიხედვით, რომელი როდის შემოსულა, არამედ იმის მიხედვით, თუ რომელი უფრო საყურადღებოა და საჩქარო; დანარჩენი კანონ პროექტები-კი განხილულ იქმნება შემოდგომაზე ჩვეულებრივის წესითა.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატაში ინდოეთის საქმეთა მინისტრმა სთქვა, რომ ავღანისტნიდამ მოსულ ამბებს აგრე რიგად არ უნდა ვიჯერებდეთო და რომ ხაიბერიის ხეობაში უწესოების თაობაზე მთავრობამ არა—იცის-რაო.

ბერლინი. იმ საარაყო ბაჟიდამ, რომლის შემოღებასაც აპირებენ, შემოვა 143 მილიონი მარკაო, მაშასადამე 96 მილიონით მეტი, ვიდრე ეხლააო.

პარიჟი. რადგან გერმანიის წინააღმდეგ გამუდმებული უწესოებანი ხდება, წარმოდგენები „ლოენგრინის“ ოპერისა სამუდამოდ გადადებულ იქმნა.

ნდელს რედაქციას საბუთი, უეჭველია, ჰქონდა ქვეყანა და ცხოვრება თეატრისათვის შეედარებინა, რადგანაც, როგორც სამართლიანად ამბობს თვით აკაკი, ყოველს კაცს თავისი საკუთარი წარმოდგენა აქვს, საკუთარი გემოვნება, საკუთარი მოთხოვნილება და ყოველისფერს ისე გამოიხატავს, როგორც თვითონ ესიამოვნება და ეპრიანება. თქმა არ უნდა, რომ აკაკიც... მაგრამ ჩვენს სახელოვანს აკაკის ზემო ნაჩვენებს ზოგიერთა მწერლებთან საერთო რომ არაფერი აქვს!..

რადგანაც, რაც ყოველთვის თვალწინ გვიდგა და ნამდვილიც არის, ის არაფრად მიგვაჩნია და მოგვწონს მხოლოდ ის, რაც ხან-და-დან მოგვეჩვენება, ამიტომ,—ამბობს აკაკი,—ვისაც კეთილ-დღეობა უნდა, ყველა ეს კარგად უნდა იცოდეს და ისე დაიჭიროს თავი ხალხში, როგორც ხალხის გრძნობა-გონება მოითხოვსო. ვინც ამ «აუცილებელს ჭეშმარიტებას» ყურადღებას არ აქცევს, იგი ცხოვრებას იმწარებსო. აქედგან ის დასკვნა გამოდის, რომ ვინც ცხოვრების შემუშავებულ გარემოებათა, ზნესა და ჩვეულებას, ე. ი. კულტურას ჰშორდება, იგი უნდა მოისპოს და, ვიტყვით ბიოლოგების სიტყვით, მოკვდეს, გარდაშენდეს...

ჯერ ერთი ეს მინდა გავიგო, ვის ეძახის აკაკი ხალხს და, მეორედ, განა ცოდვა არის კაცმა ხალხში ისე დაიჭიროს თავი, როგორც ხალხის გრძნობა-გონება მოითხოვს? გამოჩენილ კაცთაც განა ისე არ ეჭირათ თავი ცხოვრებაში, როგორც ხალხის გრძნობა-გონება მოითხოვდა? მშრომელ ხალხის გრძნობა-გონება, თქმა არ უნდა, ბატონ-ყმობას მოსპობას სულით და გულით თხოულობდა; მაგრამ იმ ხალხს, რომელსაც, სხვა და-სხვა მიზეზებისა გამო, ნამდვილს მოჩვენებული ერჩია და ურჩევნია, ცოდვად მიაჩნდა ამ საზიზღარ ჩვეულების „ბორკილის დამსხვრევა“. ჭკვიანის კაცის გონებასა და ზნეობაზედ არის დამოკიდებული, თუ როგორ უნდა მოიქცეს იგი ამისთანა, თუ ამის მაგვარ შემთხვევაში...

ცოტა ხანს შევჩერდეთ «იმ აუცილებელს კანონზედ», რომელიც ადამიანთა, ხალხის ცხოვრებაში გამონახა აკაკიმ.—ადამიანის გულის მომწყვლი და შემზარავია ეს «აუცილებელი კანონი»! ბიოლოგიამ, დარვინის პირით, სიტყვის შეუბრუნებლად დაამტკიცა ბუნებაში საზოგადოდ და ცხოველების ცხოვრებაში ცალკედ ამ კანონის არსებობა. ადამიანთა საზოგადოების, ხალხის ცხოვრების შესახებ ჯერ კიდევ მეცნიერებს ვერ გადუწყვეტიათ საქმე და ჩვენთვის გულ-დასაჯერებელი, მტკიცე პასუხი არ მოუციათ. ეს გასაკვირველიც არ არის. საზოგადო მეცნიერება ჯერ ახალი საგანია და სწორედ ფეხი ცოტათი მაშინ მოიკიდა და ნიადაგიც იშოვა, როდესაც ბიოლოგია დაიარაღდა და წარმატებაში შევიდა. ამ ახალს მეცნიერებას ჯერ კარგად სასიარულო გზები და გამოსაკვლევი ხერხებიც ვერ უპოვია და, რასაკვირველია, გადაწყვეტილ პასუხისა და უტყუარის კანონების გამოყვანას ფრთხილად ექცევა.

ადამიანთა საზოგადოების, ხალხის ცხოვრების შესახებ მსწავლულთა ორი უმთავრესი დედა-აზრი აქვთ. ერთი რიგი მსწავლულებისა მხოლოდ დარვინის მოძღვრების შეხედულობით [1] ხელ-მძღვანელობს ადამიანთა საზოგადოების, ცხოვრების გასაგებადა და თავის აზროვანს ნიჭს და გონებას ახმარებს იმის შესწავლას მხოლოდ, რაც არსებობს, რასაც მტკიცე კავშირი აქვს სინამდვილესთან. ცხოვრებაში სახელ-მძღვანელო, კეთილშობილურ იდეალების წამოყენებასა და შემუშავებაზედ ხელს იღებენ. ამ მსწავლულების გონებას იზიდავს მხოლოდ ყოფა-ცხოვრება, კულტურა საზოგადოებისა. მეორე რიგი მსწავლულებისა თუმცა დარვინისაგან დამტკიცებულს კანონს ჭეშმარიტებად სთვლიან ბუნებასა და ცხოველების ცხოვრებაში, მაგრამ ცნობიერ არსებათა საზოგადოების ცხოვრების გასაგებად კი თავიანთ კრიტიკის დასაწყისს თვითონ ადამიანის პიროვნებაში ეძებენ და ამტკიცებენ, რომ არც საზოგადოების აწინდელს წეს-წყობილებასა, არც ცივილიზაციას თავის თავად ფასი არა აქვს, თუ ერთიც და მეორეც ადამიანის ბუნების კანონიერს მოთხოვნილებას არ აკმაყოფილებსო, შემდეგ ეს უკანასკნელი რიგი მსწავლულებისა ალიარებს კიდევ, რომ მეცნიერება მოვალეა ადამიანს ემსახუროს, სახელ-მძღვანელოდ დასდოს კეთილშობილური იდეალები და ყურადღება მიაქციოს არა მარტო იმას, რაც არსებობს, არამედ იმასაც, **რაც სასურველია** და **რაც უნდა იყვეს**. ამათს ყურადღებას იზიდავს მხოლოდ ადამიანის ნამდვილი ღირსება და ეს ღირსებაც იმაში უნდა იხატებოდეს, რომ ადამიანმა განაკარგოს რომელიმე მხარე ნამდვილის ცხოვრებისა, შეიტანოს და განახორციელოს ცხორვებაში მაღალი და სათნო აზრი...

საგნის განხილვამ იქამდისინ მიგვიყვანა, რომ აკაკი თუმცა არა სთვლიდა საჭიროდ და არც მოელოდა ამ ხანად საზოგადო მეცნიერებასთან საქმის დაჭერას, მაგრამ ჩვენ, ჩვენის მხრით, ნებას ვაძლევთ ჩვენს თავს წამოვაყენოთ შემდეგი საკითხავი: სოციოლოგიურის კანონების მეძიებელთა შორის რომელის რიგის აზრს ამართლებს და სთვლის ჭეშმარიტებად აკაკი? აი პასუხიც: მრთელ თავის ნაყოფიერის მოღვაწეობით და საკვირველ ნიჭის ნაწარმოებით ჩვენი განთქმული პოეტი სრულიად ამართლებს მეორე რიგის მსწავლულების მსოფლიოზე შეხედულობას და ამ უკანასკნელ თავის წერილით-კი პირველის რიგის მსწავლულების აზრსა ჰრაცხს „აუცილებელს ჭეშმარიტებად და კანონიერად“... მოდით და გაიგეთ...

ხომლელი

(შემდეგი იქნება)

[1] მე აქ, ეხლა, დროისა და ადგილის უქონლობისა გამო, დარვინის სწავლა-მოძღვრების მოკლედ გამოხატვას ვერ გამოვუდგები. მკითხველს ვურჩევ ქართულს ენაზედ ახლად დაბეჭდილს პატარა წიგნსა: „ინსტინქტი დარვინის თეორიის შეხედულობით“. მოკლედ დარვინის თეორიას იქ გაიცნობთ. ავტ.

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქეთ ჩყპზ (1887) წელიწადია. ქვეყნის შექმნიდამ **7395**.

ძველი ინდიქტიონი მე-14, ამისი ქორონიკონი—უოთ=479 წელია. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.

ახალი ინდიქტიონი მე-4, ამისი ქორონიკონი—მგ=43 წელიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება 2376 წ.

1887 წლის ზედ-ნადები—14.

ამაღლება 14 მაისს, სულისწმინდის მოსვლა 24—25, პეტრე-პავლეს მარხვა 1 ივნისს. ეს მარხვა 1887 წელს 4 კვირით არის.

აპრილი 30 დღით არის.

25 დღე შაბათი. წმ. მარკოს მახარებელისა. კათოლ. წმ. მოწ. მარკოს მახარებელისა. მუსულ. ალბარათის ღამე. იმერეთის მეფემ სოლომონ მეორემ ფიცი დასდო რუსეთის ერთგულებაზედ და რუსეთის ქვეშევრდომი გახდა, 1804 წ.—ქართლის მეფე ვახტანგი საქართველოდგან რუსეთში წავიდა თავის მხლებლებით რუსეთის დედოფალ ეკატერინე I-თან, როცა საქართველო ოსმალებმა დაიპყრეს, და დაჯილდოებულ იქმნა ეკატერინეს მიერ წმ. ანდრიას ორდენით, დაენიშნა ჯამაგირი წელიწადში 12,222 მან. (1725 წ.) და შემდეგ სხვა-და-სხვა დროს მიებოძა აგრეთვე რამდენიმე სოფელი 2896 კაცით დასახლებული. ჭეშმარიტი შუა-დღე 11—56. ტფილისში მზე ამოდის 4—49, ჩადის 7—4. მთვარე 15 დღისაა.

თფილისის სათავად-აზნაურო ბანკისაგან.

თბილისის სათავად-აზნაურო ბანკის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ქვემოხსენებულის პირების უძრავი ქონებანი, გირაოდ მიღებულნი ბანკისაგან, დანიშნულნი არიან ბანკის § 14 თანახმად საჯაროდ გასასყიდად, ამავე ბანკის წესდებულებით დადგენილთა გადასახდელების შემოუტანელობისათვის. გასყიდვა არ მოხდება მხოლოდ მაშინ, როცა ხვედრს გადასახდელს შემოიტანენ.

ა) სესხნი, გაცემულნი არა-ურთიერთობრივის თავდებობით.

I ქალაქის მამულები

გაბაშვილი, ალექსანდრე ზაქარიას ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფით და ფლიგელით და ორ-სართულიანი მიშენებული სახლი, 160 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით. ქ. თბილისში, I განყოფილებაში, I ნაწილში, მოსკოვის ქუჩაზედ.

სულხანოვისა, მარიამ ივანეს ასული, 18 ქვის დუქანი, ამათში 14 ერთ-სართულიანი სარდაფებით და 4 ორ-სართულიანი ბალახანით, 276 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. თბილისში. ორი დუქანი მეშვიდე ნაწილში I განყოფილებაში, თათრის მეიდნის კუთხეში, დანარჩენი 16 დუქანი მე-14 ნაწილში მე-2 განყოფილებაში, ჩულურეთში.

ერისთავი, ალექსანდრე პავლეს-ძე, წისქვილი და სადგური 5610 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწა, ქ. გორში.

მირიანოვისა, მარიამ იაკობის ასული, ერთი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და აბანოები 168 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწით, ქ. გორში.

პოლტარაცკი, ივანე ეგნატეს-ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ორის ორ-სართულიანის ფლიგელით და შენობით, მიწის ზომა $321^2/_3$ ოთხ-კუთხი საჟ., ქ. ტფილისში, I განყოფილებაში, 1 ნაწილში, ოლგას და მოსკოვის ქუჩაზე.

ამატუნი, ნაპოლეონ ივანეს-ძე: 1) ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი ერთ-სართულიანის, ფლიგელით თავის სარდაფით და ორ-სართულიანის სამოსამსახუროთი და 2) ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, მიწით ზომა 704 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისში, I განყოფილებაში, მე-4 ნაწილში, ველიამინოვის ქუჩაზე.

ტერ-შმოვანოვი, ნიკოლოზ ივანეს-ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი ფლიგელით, ყველა თავის მოწყობილობით და 87 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით; ქ. ტფილისში, 1 განყოფილებაში მე-6 ნაწილში, მოღნილისა და ბებუთოვის ქუჩაზე, № 21.

ერისთავისა, ილიტა დიმიტრის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და ხეხილიანი ბაღი, 500 კვად. საჟ. ქ. გორს.

გოგსაძე, ეკატერინე დიმიტრის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ყოველივე მოწყობილობით და მიწა 166 ოთხ-კუთხი საჟ., 1 ნაწილში, 1 განყოფილაბაში, ქ. ტფილისში.

მირიმანოვი, დავით იაკობის-ძე: სამ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და ორ-სართულიანი ქვითკირის ფლიგელი, მიწის ზომა $111^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. 11 ნაწილში, 2 განყოფილებაში, ქ. ტფილისში, ელიზავეტის ქუჩაზედ.

თამამშოვი, ალექსანდრე სოლომონის-ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სამის წყაროთი და ყოველივე მოწყობილობით, ვენახი და ბაღი, მიწის ზომა 3 დეს. 350 ოთხ-კუთხი საჟ. მე-9 ნაწილში, ქ. ტფილისის 1 განყოფილებაში, კრწანისში.

გლახაშვილი (მეტეხელოვი), ბესო ანდრიას-ძე, ერთ-სართულიანი სახლი ერთ-სართულიანისავე ფლიგელით და მიწა $48^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟენი ქ. ტფილისის მეორე განყოფილებაში, კუკიაში.

ციციშვილი, დავით ივანეს ძე, მიწა 300 ოთხ-კუთხი საჟ., 11 ნაწილში. 2 განყოფილებაში ქ. თბილისს.

ჭრელაშვილი, გრიგოლ დავითის ძე: ერთ სართულიანი ქვითკირის სახლი ბაღითა; მიწის ზომა 4 დესიატინა. ტფილისში, ნავთლუღს, 2 განყ. 16 ნაწ.

ყალამქაროვი, გრიგოლ ნაზარეს ძე: ორი სახლი: ერთი ერთ-სართულიანი და მეორე ორ-სართულიანი ფლიგელითა. მიწის ზომა 196 ოთხ. კუთხი საჟ. და 3 არშ. ქალაქ ახალციხეს.

გედევანოვისა, ეკატერინე ივანეს ასული, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი ყოველისავე მოწყობილებით და მიწა ზომით 89 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისში, მე-11 ნაწილში, მე-2 განყოფ. ავჩალის ქუჩაზედ სახლის № 481

ყორღანოვი, გრიგოლ იაკობის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა $54^{65}/_{100}$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისში, მე-5 ნაწილში, 1 განყოფ.

მირზახანოვი, იაგორ გრიგოლის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფითდა 94 ოთხ-კუთხ. საჟ. მიწით. მე-14 ნაწილ. მე-2 განყოფ., ქ. ტფილისში.

არწრუნი, გრიგოლ, ანდრია და ელისაბედ იორამის ძენი: სხვა-და-სხვა შენობანი, მიწა ზომით 6 დესეტ. და 928 ოთხ-კუთხი საჟ. 1 განყოფ 1 ნაწილში ქ. ტფილისს.

ტერ-ოჰანეზოვი, სერგო ოსეფას ძე: 1) სამ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სამ-სართულიანისავე ფლიგელით და 2) ორ-სართულიანი სახლი სარდაფით; მიწა ზომით სულ $279^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. მე-10 ნაწილ. მე-2 განყოფილებაში ქ. ტფილისს.

II სოფლის მამულები

სოლოღაშვილი, იასე ქაიხოსროს ძე, სახნავი, საძოვარი, სათიბი ადგილები და ტყე 212 დეს. 150 კვადრ. საჟ. ტფილისის გუბერნიასა და მაზრას, პუსტაში მონასტერს.

ჭავჭავაძე, ზაქარია გულბაათის ძე, სახნავი ადგილები და ტყე 660 დეს. 1800 კვადრ. საჟ. ტფილისის გუბერნია, თიონეთის მაზრა, სოფ. ბოტკოს.

შალიკაშვილი, იოსებ ივანეს ძე, სახნავი და სათიბი ადგილები, ზომით 270 დეს. ტფილისის გუბერნია, სიღნაღის მაზრა, სოფ. გურჯაანს.

ხიმშიევი, ნიკოლოზი, ნინო და მარიამ გიორგის ასულნი და ეკატერინე ბექანის ასული, სახნავი და სათიბი მიწა, ზომით 653 დესიატინა 1820 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში, თელავის მაზრაში, ამტნის-ხევში.

ნაზარბეგოვი, სოლომონ გრიგორის ძე, სახნავი, სათიბი და საძოვარი ადგილი, ზომით 548 დესეტ. 1837 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფელ ყიჩიკში.

ერისთავი, გიორგი გიორგის ძე, სახნავი, საძოვარი, სამოსახლო ადგილი, ვენახი და ტყე 284 დესეტ. 1263 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ., თელავის მაზრაში, სოფ. ქისტაურში.

ქანანოვი, გიორგი ზურაბის ძე, სახნავ-სათესი, ვენახი, სახლ-კარის ადგილები შენობებით, რომელთაც 151 დეს. 300 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწა უძირავთ. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრის სოფ. ბრეთში.

ბარათაშვილი, ნიკოლოზ გრიგორის ძე: სახნავი, სათიბი, საბოსტნე და საბალე ადგილები და ტყე 858 დეს. 380 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. დიდ-წერახევში.

კერესელიძისა, ანასტასია გრიგოლის ასული: სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 104 დესეტინა და 1200 ოთხ-კუთხი საჟ., ტფილისის მაზრაში, აგარაკს ბოგვში.

ამილახვრები, ზაქარია ალექსანდრეს ძე და ქეთევან ქრისტეფორეს ასული და თაზიევისა, მარიამ ალექსანდრეს ასული: სახნავი და სამოსახლო ადგილი 33 დესეტინა 320 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. გრაკალში.

ქობულაშვილები, სოლომონი, იოსები და ზაქარია ადამის ძენი, სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 823 დესეტინა და 1200 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში, თელავის მაზრაში სოფ. კონდოლში.

თარხან-მოურავი, დავით იორამის ძე, სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 525 დესიატინა და 876 ოთხ-კუთხი საჟენი ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფელთ ახალქალაქისა და კავთისხევის მახლობლად და აგ. მაწვლისში.

ბარათაშვილი, გიორგი ვახტანგის ძე, სახნავი და საბოსტნე ადგილები, 177 დეს. 1560 კვადრ. საჟ. ტფილისის გუბერნიასა და მაზრას, სოფ. ზემო-ოძისს.

თოფჩიევისა, (დღეს ზეინალოვებისა), ხანუმა ყიზი-ხანუმა: სახნავი და საბალე ადგილები, 388 დესეტინა 250 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში, ბორჩალოში, შულავერის ადმინისტრაციულს განყოფილებაში, ახალს მაღლუთმუს საპრისტავოში.

ციციშვილისა, ხორეშან თადეოზის ასული, სახნავი მიწები და ტყე, 234 დესეტინა 1368 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში, დუშეთის მაზრაში, სოფ. საგურამოში.

მელიქოვი, მიხეილ ივანეს ძე, სახნავი, სათიბი და ტყე, 1041 დესეტინა 500 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, აგ. არაბატალა, ფალიან-თაქიანი და სხვ.

ორბელიანი, ვახტანგ ვახტანგის ძე, სახნავი, სათიბი საძოვარი და ტყე, 1292 დესეტინა 1600 ოთხ-კუთხი საჟენი. თბილისის გუბერნიასა და მაზრაში, აბლმუყში.

ციციშვილი, დავით ივანეს ძე, საძოვარი, ხეხილიანი ვენახი და შენობანი. 87 დესეტინა 960 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. ქვემო-ნიჩბისში.

ორბელიანი, ვახტანგ ვახტანგის ძე, სახნავი, საძოვარი და სათიბი 1434 დესეტინა 1120 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, მუსიყალში და შინდლიარში.

ბარათოვისა, ნინო ზაალის ასული, სახნავი და საძოვარი ადგილები 730 დეს. 2200 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწით, ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, ს. ჯანდარში.

პოლტარაცკი, ივანე ეგნატეს ძე, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფებით, სამზარეულოთი და სხვა შენობებით, ეზოთი, წყაროს წყლით და ერთ დესეტინამდის მიწით ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. ოქროყანაში.

ერისთავი, ესტატე მირმანოზის ძე, სახნავი და საძოვარი ადგილები 280 დესეტინა 2006 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში; ს. ახსისში.

წერეთელი, ბაგრატ მიხეილის ძე, საძოვარი ადგილები და ტყე, 1020 დეს. 1920 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. ზემო-ხოდაშენთან.

გაბაშვილი, იოსებ დავითის ძე, სახნავი, საძოვარი და სამოსახლო მიწა 148 დესიატინა 1860 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. ოქროყანაში.

თარხან-მოურავი, ნიკოლოზ გრიგორის ძე, სახნავი, საძოვარი და საბოსტნე ადგილები და სათიბი, ზომით 233 დესეტინა და 956 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში-ტფილისის მაზრაში. სოფ ლისში.

ავ-სარქისოვი, ფარსადან იაკულის ძე, იარალოვი, სერგეი ივანეს ძე და ფირო და მელქისედეკ ოსეფის ძენი, სათიბი და საძოვარი, 673 დესიატინა 866 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სკრაში.

იარალოვი, სერგეი ივანეს ძე, სახნავი, სათიბი, საძოვარი და ტყე, 426 დესიატინა 1873 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. სკრაში.

შალიკოვები, კონსტანტინე როსტომის ძე, ნიკოლოზი, გიორგი, მიხეილი დიმიტრის ძენი და სალომე პანტელეიმონის ასული: სახნავი, საძოვარი, სათიბი, ხეხილიანი ვენახი, წისქვილი, შენობანი 1447 დესეტინა 2296 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. სკრაში.

ამილახვარი, ივანე და ელისაბედ თეიმურაზის ძენი: სახნავი და საბალახე ადგილები 151 დესიატინა 1756 ოთხ-კუთხი საჟენი ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. ნაწრეთში.

გაბაშვილი, იოსებ დავითის ძე: სახნავი და სამოსახლო ადგილები, 178 დესეტინა, 2011 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. საგაბაშვილოში და თხინვალში.

ორბელიანი, ვახტანგ ვახტანგის ძე, სახნავი, საბალახე და ტყე 19?7 დესიატინა 1280 ოთხ-კუთხი საჟენი. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, ძველ დმანისში, საფარლო და ვარო-ვანის სოფლებში.

აბაშიძე, ზურაბ დავითის ძე, სახნავი მიწა, ზომით 1000 დეს. ტფილისის მაზრაში, ბორჩალოში სოფ. ხანჯაგალას, გაზლოსა და მამჯალას.

გრიქუროვი, ზაქარია პეტრეს ძე, საძოვარი და სათიბი ადგილები, მიწის ზომა 265 დეს. 2,235 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის მაზრაში, ს. პატარა ლილოს ახლო.

ყარაევი, ნიკოლოზ ანდრიას ძე, სახნავი, საძოვარი და საბალახე. მიწის ზომა 142 დეს. 1310 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის მაზრაში, სოფ. წავკისში.

ფოლადოვი, ივანე ადამის ძე, სახნავი, საძოვარი, სათიბი ადგილები და ტყე და მიწა 4765 დეს. ტფილისის გუბერნია და მაზრაში ს. ლამბალოში.

ბარათაშვილისა, ნინო ზაალის ასული: სახნავი, საძოვარი, და სათიბი ადგილები ზომით 220 დესიატ. 1300 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, თელავის მაზრაში, სოფ. მარაბდაში.

ჩოლოყაშვილი, ნიკოლოზ თადეოზის ძე: სახნავი, საძოვარი, სათიბი ადგილები, ვენახი, შენობები და ტყე, ზომით 5744 დეს. 775 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში სოფ. ყარაბულახსა, პალდოსა, უჯარმასა და სამგორსა.

ხმიადოვი, ვასო ეფრემის ძე: სახნავ-სათიბი ადგილები, ზომით 145 დეს. 1756 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრას, სოფ. ნაწრეტს.

შალიკოვი, ალექსანდრე რაქდენის ძე: სახნავ-სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 394 დეს. 620 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბ. გორის მაზრაში, სოფ. სკრაში.

მელიქ-მელრაბოვი, სოლომონ ავაქას ძე: სახნავი, სასახლ-კარო ადგილები და ტყე, ზომით 1009 დეს. ტფილისის გუბ. დუშეთის მაზრა, სოფ. ცოლდოს.

ვახვახოვისა, ეკატერინე გიორგის ასული: სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 308 დეს. 555 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბ. თელავის მაზრას, სოფ. კონდოლში.

ქუთათელაძისა, მართა ყაფლანის ასული: ტყე, ზომით 203 დეს. 480 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრაში, სოფ. ზემო-ხოდაშენს.

თარხან-მოურავისა, ელენე ალექსანდრეს ასული: სახნავ-სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 545 დეს. 1645 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბ. და მაზრას, სოფ. სათუხარლოში.

თამამშოვი, ვასილი ზაქარიას ძე (დღეს ლევან ეგნატეს ძე შოტისა): სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 2052 დესეტ. 448 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნიასა, თელავის მაზრას, სოფ. ზემო-ხოდაშენსა, ახალ-დაბას და ახშაანში.

მაკაროვი, პეტრუზ მინასას ძე: სახნავი, სათიბი და საძოვარი ადგილები, ზომით 175 დესეტ. 1840 ოთხ-კუთხი საჟ. თფილისის გუბერნიასა და მაზრას, სოფ. თხინვალში.

სოლოღაშვილი, იასე ქაიხოსროს ძე: სახნავ-სათიბი ადგილები, ზომით 25 დესეტ. 1620 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. და მაზრას, სოფ. კუმისში.

თამამშოვი, ვასილ ზაქარიას ძე: სახნავი, სამოსახლო და საძოვარი ადგილები ზომით 106 დესეტ. 320 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. და მაზრას, სოფ. ერთისში.

ბ) სესხი, გაცემული ურთიერთობრივის თავდებობით.

I ქალაქის მამულები

ფარესოვისა, ნატალია აბრამის ასული, სამ სართულიანი ქვითკირის სახლი, ყოველივე მოწყობილობით და 110 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით: ქ. ტფილისში, 1 განყოფილებაში, მე-2 ნაწილში, ოჲრაგის ქუჩაზედ, მთაწმინდაში.

ტერ-აფრიამოვი, სტეფანე ნიკოლოზის ძე, იგივე ტერ-აბრამოვი; სტეფან ნიკიტას ძე: სამ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, რომელსაც უჭირავს $103^3/_{10}$ ოთხ-კუთხი საჟ. ავლაბარში მე-7 განყოფილებაში, ქ. ტფილისს.

ელიოზიშვილისა, ელისაბედ იაკობის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფის სართულით, სამ სართულიანი ქვითკირის ფლიგელი სარდაფით და ერთ-სართულიანი ფლიგელი სარდაფით 203 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით, 1 ნაწილში, 1 განყოფილებაში ქ. ტფილისს ამაღლების ქუჩაზედ.

სპანდარიანისა, ანნა ალა-ბარუნის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფის სართულით და 3 ფლიგელი, ყველა კუთვნილებითა და 325 ოთხ-კუთხის საჟენი მიწით ქ. ტფილისში, მე-4 ნაწილში, 1 განყ. № 63.

ბექანოვი, მიხეილ ბექანის ძე, ორი ერთ-სართულიანი სახლი ყოველივე მოწყობილებით, 640 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით, ტფილისის მე-2 განყოფილებაში, მეათე ნაწილში.

ბექანოვი, მიხეილ ბექანის ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ბაღი და საბოსტნე ადგილი, მიწა ზომით 3090 ოთხ-კუთხი საჟენი. ქ. ტფილისის მეორე განყოფილებაში, 10 ნაწილში.

პაშკევიჩისა, მარიამ პეტრეს ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, სარაითი და თავლით, 321 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით; ქ. ტფილისს, მეორე განყოფილებაში, მეცხრე ნაწილში, ნიკოლაევის ქუჩაზე.

ადამოვი, გერმან ტიმოთეს ძე, ორი ერთ-სართულიანი ქვის სახლი სარდაფებით, ყოველ ნაირის მოწყობილობით და ხეხილის ბაღი, ზომით $342^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისში, 1 განყოფილებაში, 1 ნაწილში.

ანდრონიკოვისა, თებრონია გიორგის ასული, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, მიწა ზომით სიგძით 25 და სიგანით 15 საჟ. ქალ. სიღნაღში.

გრუზინსკები, ილია, მიხეილ, პეტრე და გიორგი ალექსანდრეს ძენი: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და ორი ფლიგელი: ერთი ორ-სართულიანი და მეორე ერთ-სართულიანი სარდაფით, და შენობებით; მიწის ზომა 436 ოთხ-კუთხი საჟენი, ქალაქ თბილისს, 2 განყოფილებაში, 9 ნაწილში.

შახმურადოვები, მარტიროზ, არუთინა და მიხეილ ისაკის ძენი, მარიამ ვასილის ასული, ბარბარე და მარიამ ნიკიტას ასულნი და ხეროდინოვისა, ელისაბედ ნიკიტას ასული: სამი ორ-სართულიანი სახლი სარდაფებით, ორი ფლიგელი: ერთი ორ-სართულიანი, მეორე ერთ-სართულიანი სარდაფებით და ყველა მოწყობილობით. ზომა მიწისა 900 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისში, 1 განყოფილებაში, ვერის 1 ნაწილში.

ქართაშევი, არტემ ევგრაფის ძე: ერთ-სართულიანი ქვის სახლი 268 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწით, ქ. ტფილისში, მე-10 ნაწილში, 2 განყოფილებაში.

ბარნოვი, მიხეილ ვასილის ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და ორ-სართულიანი საჯინიბო სარაიითურთ და მიწა $199^4/_{10}$ კვად. საჟ. 3 ნაწილში, 1 განყოფ. ქ. ტფილისს, სალდათების ქუჩაზე.

კადურინი, ვასილ თევდორეს ძე, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი თავის კუთვნილებითურთ და მიწა 230 კვ. საჟ. ქ. თბილისს, 9 ნაწილი, 2 განყოფილება.

მელიქ-ადამალოვი, ალექსანდრე მათეს ძე: 1) ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და ქარვასლა, სამის ფლიგელისგან შემდგარი: ერთი ორ-სართულიანი და ორი თითო სართულიანი ყოველივე კუთვნილებითურთ და 2) ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და სამი ფლიგელი: ერთი ორ-სართულიანი და ორი თითო სართულიანები და მიწა 919 კვად. საჟ. ქ. ერევანს.

არუთინოვები, სერგო, არტემ, შუშანა ყაზარის ძენი და ბარბარე ალექსის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფითა და ფიცრულით, ერთ-სართულიანი ფლიგელი მიშენებულით და მიწა 240 ოთხ-კუთხი საჟ. 8 ნაწ. 2 განყოფ. ქ. ტფილისში.

თავდგირიძე, ბესარიონ გაბრიელის ძე, ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ფურნე და ხეხილიანი ვენახი და მიწა სიგრძით 51 და სიგანით 48 კვად. საჟ. ქ. გორს.

ტერ-მარუქოვი, ეკატერინე ნიკიტას ასული, ერთ-სართულიანი სახლი სარდაფით და ყველა მოწყობილობით და მიწა 72 სიგრძით და სიგანით 32 არშინი რუსულის ზომისა, ქ. ერევანს.

რომანოვი, გერმოგენ მარკელის ძე, ერთ-სართულიანი სახლი ქვითკირის ფლიგელით, სარდაფით და სარაიით, მიწის ზომა 215 კვ. საჟ. 10 ნაწილში, 2 განყოფილებაში, ქ. ტფილისს.

პორფიროვი, ფეოპემპტე პრაკოფის ძე, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, ყოველივე მოწყობილებით და მიწა 105 კვ. საჟ. 12 ნაწილში, 2 განყოფილებაში ქ. ტფილისს, ჩუღურეთში.

კორზაია, მარია მოსეს ასული და იმედაშვილი, ეკატერინა მოსეს ასული ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა $77^1/_2$ კვ. საჟ. 7 ავლაბრის ნაწილში, 2 განყოფილებაში, ქალაქ ტფილისს.

ერვიე, ივანე ივანეს ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფით და მიწა 400 კვ. საჟ. 10 ნაწილში, 2 განყოფილებაში ქ. ტფილისს.

მნაცაკანოვი, ნერსეს ბუდდანას ძე, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფებით, ერთ-სართულიანი ფლიგელი სარდაფით და 4 დუქანი სარდაფებით, მიწის ზომა 110 კვ. საჟ. 7 ნაწილში 2 განყოფილებაში, ქალაქ ტფილისს, ავლაბარში.

კეგამოვი, არსენ სულთანის ძე, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფითა და ფლიგელით, ვენახი, მიწის ზომა 3642 კვ. საჟ. ქ. ერევანს.

შაბუროვები, გრიგოლ და სოლომონ გრიგოლის ძენი: 1) ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, სამ-სართულიანი ფლიგელი, საცხობი, თავლა და ვენახი და 714 ოთხ-კუთხი კვ. საჟ. და 2) ვენახი, მარანი და მიწა სიგრძით 63 საჟ. სიგანით სამხრეთით 10 საჟ. და ჩრდილოეთით 9 საჟ. ქ. სიღნაღში.

არტაზოვი, არშაკ ვასილის ძე, ორი ორ-სართულიანი სახლი სარდაფით, სარაიათი და ფიცრულით, მიწის ზომა 680 ოთხ-კუთხი საჟ. 1 ნაწილში, 1 განყოფილებაში ქ. ტფილისს, ვადაეოზნი ქუჩაზედ.

ჩერკეზოვისა, ბარბარე ევსტაფის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და ერთ-სართულიანი ფლიგელი და მიწა $81^3/_4$ ოთხ-კუთხი საჟ. 8 ნაწ. 2 გან. ქ. ტფილისში.

მარკოზოვი, ალექსანდრე ივანეს ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და მიწა $38^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. 5 ნაწ. 1 განყოფ. ქ. ტფილისში.

მახარობლიძე, მიხეილ გიორგის ძე, ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი ყოველივე მოწყობილობით, მიწის ზომა 145 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. გორში.

არნაუტიანცი, გრიგოლ იოსების ძე, სამ-სრთულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, მიწის ზომა 14 საჟ. $2^1/_2$ არშინი. მე-3 ნაწ. 1 გან. ქ. ტფილისს.

მძინაროვისა, სოფიო გერასიმის ასული, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი მიშენებულით, მიწის ზომა 107 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისს 7 ავლაბრის ნაწილში, 2 განყოფილებაში.

ისარლოვი, კონსტანტინე პეტრეს ძე: ნაქერი მიწისა, ზომით 204 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისში, მე-2 გაყოფ. მე-10 ნაწილში.

ნაზაროვები, ტიგრან აკოფჯანის ძე და ავაქა ავაქის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი დუქნებითა, ფურნითა და ყოველ გვარის მოწყობილობით, მიწა ზომით 163 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. შუშაში.

მირზახანოვები, ეფემია აკოფის ასული, დანიელ, ბარბარე, მირზა და მარიამ ასატურის ძენი და სარიევისა, ელისაბედ ასატურის ასული, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა $82^3/_4$ კვ. საჟ. ქ. ტფილისს, 7 ავლაბრის ნაწილში, 2 განყოფილებაში.

ანტონოვისა, მარიამ მიკირტუმას ასული: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფებითა და დუქანი სარდაფით, ზომით 170 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ერევანს.

ნიკოლაძე, ეკატერინე იაკობის ასული: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფებითა, ზომით 370 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ქუთაისს.

ბექანოვი, სტეფანე ისაიას ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფით და თავის მოწყობილობით და მიწა ზომით სიგრძით 25 და სიგანით 15 არშინი ქ. გორში.

მაჩაბელი, ალექსანდრე მიხეილის ძე, ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფითა, ზომით სიგრძით ორივე მხრივ 21 საჟ. და $^1/_2$ არშ., სიგანით 9 საჟ. 7 ნაწილ. 2 განყ. ტფილისში.

კუკაში, გრიგოლ გაბრიელის ძე: ორი ორ-სართულიანი სახლი ყოველ გვარის მოწყობილობით, ზომით 234 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისში, 2 განყ. მე-10 ნაწილში.

ბარათაშვილი, ნიკოლოზ მიხეილის ძე: სამ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და სამ-სართულიანი ფლიგელი სარდაფით, ზომით $57^1/_4$ ოთხ-კუთხი საჟ. 1 განყოფ. 2 ნაწილ. მთა-წმინდაში.

კალაძე, ეკატერინა ზურაბის ასული: ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ერთი სარდაფითა, ზომით 103 ოთხ-კუთხი საჟ. და 1 არშინი ქ. ტფილისს, 2-რე განყ. მე-10 ნაწილში.

ბარაბაშევისა, როზალია პავლეს ასული, ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, მიწის ზომა $47^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ახალციხეს, ხაპანისკისა, დივან-იოლსკისა და ალექსანდრეს ქუჩებზედ.

გაბაშვილისა, თინათინა ზაქარიას ასული: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, სარდაფითა, ზომით 75 ოთხ-კუთხი საჟ. 1 არშ. და 130 ვერშოკი. 2 ნაწ. 1 განყ. ქ. ტფილისში.

გაბაევი, იოსებ დავითის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და ორი ორ-სართულიანი ფლიგელი, ზომით 100 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისს, ოლგინის ქუჩაზედ, 1 ნაწ. 1 განყ.

დემუროვი, ივანე იაგორის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ერთ-სართულიანის სარდაფითა, მიშენებულით და სარაიით, ზომით 53 ოთხ-კუთხი საჟ. და 69 ვერშ. 1 განყ. 2 ნაწ., ხევის ქუჩაზედ.

ფორაქოვები: ვასილი და ადამა ივანეს ძენი: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფითა, ორ-სართულიანი ფლიგელი და ორი ერთ-სართულიანი დუქნები, ზომით 229 ოთხ-კუთხი საჟ. 7 ნაწ. 2 განყ. ქ. ტფილისს, ავლაბარში.

აბელოვი, ნიკოლოზ გრიგოლის ძე: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და ერთ-სართულიანივე ფლიგელი, მიწა ზომით 306 ოთხ-კუთხი საჟ. მე-14 ნაწ. მე-2 განყოფ. ტფილისში, ახალ-სამების პოსელენიებში, № 409.

ფირალოვი, მელიქა ვარლამის ძე: ორი ორ-სართულიანი სახლი შენობებით და ყოველისავე მოწყობილებით, მიწა ზომით სიგრძით ორისავე მხრით 37 და სიგანით 14 საჟენი. მე-7 ავლაბრის ნაწ. მე-2 განყ. ქ. ტფილისში.

ჯახტანიძე, აბრამ სვიმონის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 191 ოთხ-კუთხი საჟ. მე-8 ნაწ. მე-2 განყოფ., ჩუღურეთში, ქ. ტფილისს.

ბარაბაშევისა, ელენე ელასეს ასული: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ერთ-სართულიანი ფლიგელი, ფურნე, სარდაფი სამ განყოფილებად და ყოველისავე მოწყობილებით, მიწა ზომით $347^{20}/_{100}$ ოთხი-კუთხი საჟ., ქ. ტფილისს, მე-11 ნაწილში, მე-2 განყოფილებაში.

კობიევი, მიხეილ გრიგოლის ძე: ერთ სართულიანი სახლი სარდაფით, ზომა მიწისა დაახლოვებით 100 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. დუშეთს.

გიკაშვილი, პავლე ზაქარიას ძე: ორი ერთ-სართულიანი სახლი, მიწა-ზომით $60^3/_4$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. გორს.

ზუბალოვი, ადოლფ ზაქარიას ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფებით, მიწა ზომით $129^{20}/_{100}$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისს მე-5 ნაწ. 1 განყოფ. ფრანგების ქუჩაზედ.

მაყაშევი, არუთინ იაკობის ძე: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და ფლიგელი, ზომით სულ 406 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ერევანს, ასტაფიევის ქუჩაზედ.

ბაბაევები, მუგდუსა, გეურქ და ავეთიქ ნიკიტას ძენი: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ორი ფურნე, 45 დუქანი, სარაია, საჯინიბო, ბოლაზი და ერთი ძველი სახლი და ქარვასლა, მიწა სულ 2730 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ალექსანდროპოლს მე-41 კვარტალში.

შოტტი, ლევ იპოლიტის ძე: სამ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ორი ორ-სართულიანი ქვითკირის ფლიგელი, სარაია, საჯინიბო და არანჟერეია, ზომით სულ 1300 ოთხ-კუთხი საჟ ქ. ქუთაისს.

ავეტისოვი, ყაზარ ავეტისის ძე: ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფებით, საჯინიბო და თორნე, ზომით 75 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ერივანს.

კვალიევი, სოლომონ გიორგის ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით, ზომით სულ $21^1/_3$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისში ჩუღურეთს მე-2 განყოფ. მე-9 ნაწილში.

ყორღანოვები, თამარ ალექსის ასული და სოლომონ და ბარბარე სერგეის ძენი: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი მეზონინით, ორ-სართულიანი ფლიგელი და შენობანი, მიწა სულ ზომით 210 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის 1 განყოფ. მე-3 ნაწილში.

ბარათაშვილი, დავით ზაქარიას ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ორ-სართულიანი ფლიგელი და დიდი სარაია, მიწა ზომით 224 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისს 1 განყოფ. მე-2 ნაწილში.

გრიგორიევი, დავით თომას-ძე: ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფებით და ხეხილიანი ვენახი, ზომით სულ 1033 ოთხ-კუთხი საჟ. და 2 არშინი. ქ. ტფილისს 1 განყოფ. მე 2 ნაწილში.

ფალავანდოვები, მარიამ სოლომონის ასული და გიორგი და ნინო სოლომონის ძე ბუზუთაშვილები: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და ერთ-სართულიანი ფლიგელი, მიწა ზომით $58^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. ტფილისს 1 განყოფ. მე-4 ნაწილში.

თუღლაევისა, სუსანა ბუღდანის ასული: ორ-სართულიანი ქვითკირის

სახლი სარდაფით და სამი ფლიგელი: ერთი ორ სართულიანი და ორი ერთსართულიანი. მიწა ზომით $104^4/_{10}$ ოთხ-კუთხი საჟ. მე-5 ნაწ. 1 განყ. ქ. ტფილისს ოქრო-მჭედლების ქუჩაზედ.

II სოფლის მამულები

ერისთავი, ლუარსაბ ალექსანდრეს ძე, 101 დესიატ. და 1600 ოთხ-კუთხი საჟ. სახნავი მიწა. ტფილისის გუბერ. გორის მაზრაში, ს. ნაწრეთში.

ჩოლოყაშვილი, ერასტ ზაალის ძე, სახნავი და სათიბი ადგილები, ვენახი და ტყე, ზომით 3561 დესეტ. 2000 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. სიღნაღის მაზრაში, ქიაურის სახელ-წოდებით.

რატიშვილი, მიხეილ გიორგის ძე, სახნავ-სათიბი და ტყე, სულ 40 დესეტინა $2040^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, დუშეთის მაზრაში, ს. ქსოვრისში.

არეშოვი, რომან ქაიხოსროს ძე, სახნავ-სათიბი და საძოვარი ადგილი და ტყე, სულ 315 დეს. 2314 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში და მაზრაში, სოფ. ვარდისუბანს, ანუ შავ-საქდარს.

ანდრუშკევიჩი, ფაუსტინე მიხეილის ძე, სახნავ-საძოვარი, სათიბი და ტყე, 340 დესიატ. 1140 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწით, ტფილ. გუბერ. გორის მაზრაში, სოფ. ახალ-ქალაქში და კავთისხევში.

ამილახვარი, ივანე გივის ძე, სახნავი, სათიბი ადგილები და ტყე ზომით 419 დეს., 200 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში სოფ. კასპში, მეშვებში და ჴალაში.

თარხან-მოურავი, ლუკა ესტატეს ძე, სახნავი, სათიბი, საძოვარი და ტყე, სულ 810 დეს. 600 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნია, გორის მაზრაში, სათარხნოში.

გედევანოვი, ალექსანდრე დიმიტრის ძე, სახნავი, სათიბი და ტყე 66 დეს. 2140 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერ. დუშეთის მაზრაში, სოფელს საგუდე და ქინძარაში.

ბარათაშვილი, ნიკოლოზ გრიგოლის ძე, სახნავი და საძოვარი მიწები და ტყე, ზომით 230 დესიატ. და 520 ოთხ-კუთხიანი საჟენი. ტფილისის გუბ. ტფილ. მაზრაში, სოფ. ქვემო წერაქვში.

ამილახვარი, ივანე თეიმურაზის ძე: სახნავი მიწები 146 დესიატ. 2140 ოთხ-კუთხი საჟ. მიწით. ტფილ. გუბ. გორის მაზრაში, ზემო და ქვემო სობისში და ღდულეთში.

ერისთავი, კონო (იგივე იაკობი) მირიმანოზის ძე (ვაჭრობის დროს ეს მამული შეძენილ იქმნა თ. ალექსანდრე ერისთავის მიერ): სახნავი და საძოვარი ადგილები, ზომით 119 დესიატ. და 946 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნიაში, უფლის-ციხის აგარაკში.

გედევანოები, ილია, ნიკო და ლუარსაბ მერაბის ძენი: სახნავი, საბოსტნე ადგილები და ტყე, 53 დეს. 1555 ოთხ-კუთხი საჟენი მიწით. ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, ქვემო ნიჩბისში, მარნოზში და სასხორში.

თარხან-მოურავები, ბარბარე მაკარის ასული, ესტატე და გაიანე იოსების ძენი, ბაგრატიონ-მუხრანსკისა, ნინო იოსების ასული და წერეთლისა, მაკრინე იოსების ასული: სახნავი, საძოვარი, სახლ-კარის ადგილი და ტყე 2259 დესიატ. 20 ოთხ კუთხი საჟ. მიწით, ტფილისის გუბერნიაში, გორისა და ტფილისის მაზრებში, საელიოზიშვილო, სათარხნო და სათუხარლოს მამულებში.

ბაგრატიონ-მუხრანსკი, მიხეილ კონსტანტინეს ძე: სახნავი მიწები, ზომით 782 დეს. 290 ოთხ-კუთხი საჟ. ელიზავეტოპოლის გუბერნიაში, ყაზახის მაზრაში, გეჯალუს სახელწოდებით.

დოდაევისა, თამარ ალექსანდრეს ასული: სახნავი მიწები და ტყე, ზომით 308 დესიატ. 660 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნ. თელავის მაზრაში, ახშანის და ობალიძეს აგარაკში.

ფავლენოვისა, ნინა ზურაბის ასული: სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 299 დეს. 840 ოთხ-კუთხიანი საჟ. ტფილისის გუბერნიაში, დუშეთის მაზრაში, საშაბუროში,

კერესელიძისა, ანასტასია გიორგის ასული: სახნავი, სათიბი და საბოსტნე ადგილები, ვენახი და შენობანი, ზომით 134 დეს. 130 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნ. გორის მაზრაში, სოფ. მეშვებში და ჴალაში.

მაჭუტაძე, ივანე ალექსანდრეს ძე, სახნავი მიწები და ტყე, ზომით 410 დესიატ. და 1800 ოთხ-კუთხი საჟ. ქუთაისის გუბერნ. ოზურგეთის მაზრაში, ს. ნიგოითის მახლობლად.

მაჭუტაძე, სამსონ ალექსანდრეს ძე, სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 410 დესიატ. 1800 ოთხ-კუთხი საჟ. ქუთაისის გუბერნიაში, ოზურგეთის მაზრაში, სოფ. ნიგოითის მახლობლად.

ყიფიანისა, ნინო იაგორის ასული, სახნავი და სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 1300 დეს. და 1200 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნ. გორის მაზრაში, აგარაკს სარმანის-შეილისკარში.

აქიმოვები, ნიკოლოზ და ვასილ ზაქარიას ძენი: სახნავი, სამოსახლო, საძოვარი ადგილები, ბაღები და ტყე, ზომით 846 დესიატ. 605 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილ. გუბერნ. ტფილისის მაზრაში, სოფ. გლდანში.

ბარათოვისა, ბარბარე გიორგის ასული და ჩოლოყაევისა, ნინო გიორგის ასული: სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 1400 დესიატ., ტფილისის გუბერნიაში თიანეთის მაზრაში, ახმეტის აგარაკის მახლობლად.

ჩოლოყაშვილისა, ბიძინა ოთარის ძე: სახნავი, საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 569 დესიატ., ტფილისის გუბერნიაში, ტფილისის მაზრაში, აგარ. უჯარმაში.

თარხან-მოურავი, ლევან ლუარსაბის ძე, სახნავი, საძოვარი და ტყე, ზომით 593 დესეტ. 1893 ოთხ-კუთ. საჟ. ტფილ. გუბერნ. გორის მაზრაში, სოფ. გუდალეთსა, სათარხნოსა და სხ.

საფაროვი, ბაღდასარ გალუსტას ძე, ტფილისის გუბ. სიღნაღის მაზრას, დაბა ყარო-აღაჯას: სახნავი, სათიბი, სახლ-კარის ადგილები და ტყე, 73 დეს. 792 ოთხ-კუთხი საჟ.

ჯამბაკურიან-ორბელიანი, გრიგოლ კონსტანტინეს ძისა. ტფილისის გუბ. ბორჩალოს მაზრის სოფ. ტაშიჯილგას: სახნავი და საძოვარი ადგილები 720 დეს.

საგინოვი, მიხეილ პაატას ძე, ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრა ს. ზემო-ხოდაშენს სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 267 დეს.

ბაგრატიონ-მუხრანსკისა, ქეთევან ქაიხოსროს ასული, სახნავი, საძოვარი და სათიბი ადგილები და მიწა 176 დეს. 1220 კვ. საჟ. სოფ. მუხრანში.

ცურიევები, დავითი და დიონისი იაკობის ძენი, სახნავი მიწები, ზომით 21 დეს. 1448 კვ. საჟ. გორის მაზრის სოფ. ფხვენისში.

თარხან-მოურავები, პელაგია და ანასტასია იორამის ასულნი: სახნავი, საძოვარი ადგილები და ტყე, მიწით 554 დეს. 1800 ოთხ-კუთხიანი საჟ. გორის და ტფილისის მაზრაში, სოფ. სათარხნოში.

ერისთავი, რაფაელ დავითის ძე, სახნავი, საძოვარი და საბალო ადგილები და ტყე, მიწა ზომით 1205 დეს. 180 ოთხ-კუთხი საჟ. თელავის მაზრაში, სოფ. ქისტაურში.

მელიქ-ვართანეზოვი, ალექსანდრე აგარონის ძე, სახნავი, საძოვარი, სათიბი ადგილები, ვენახი და შენობანი, მიწა ზომით 1929 დეს. 2140 ოთხ-კუთხი საჟ. ერევნის გუბერ. სურმალინის მაზ. სოფ. ალი-ყამარლუხში.

თარხან-მოურავი, ნიკოლოზ გრიგოლის ძე, სახნავი, სახლ-კარის ადგილები, ტყე და შენობანი, მიწა ზომით 296 დეს. 1089 ოთხ-კუთხი საჟ. გორის მაზრაში, აგარაკებს: ახალციხესა, სათუხარლოსა და ახალ-ქალაქში.

ჭავჭავაძე, ივანე ნოშრევანის ძე, სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 669 დეს. 1912 ოთხ-კუთხი საჟ. თიონეთის მაზრაში საჭავჭავაძოს მამულებში.

ცურიევი, სპირიდონ იაკოფის ძე: სახნავი ადგილები, ზომით 1 დესეტ. 1100 ოთხ-კუთხი საჟ. გორის მაზ. სოფ. ფხვენისში.

ალექსეევ-მესხიევი, მიხეილ დიმიტრის ძე: სახნავი, საძოვარი, სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 170 დეს. 960 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. და მაზ. სოფ. ქვესეთში.

ზავრიევები, მნაცაკან და არუთინ ტარიელის ძენი და ცატუროვისა, მანანა ტარიელის ასული: სახნავ-სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 565 დეს. და 480 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბ. ბორჩალოს მაზრას. სოფ. ფოროსა და ნარდევანსა.

არუთინიანცი, არუთინ მელქოს ძე, სახნავი ადგილები, ზომით 583 დეს. ტფილისის გუბერ. დილისკანის სოფლის საზოგადოება, დავხანდასა და ქუჩუბ-დავხანდასა.

მირიმანოვი, სოლომონ მირიმანას ძე: სახნავი, საძოვარი და სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 2691 დეს. 1950 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბ. სოფ. დრესა, ცვერისსა და ცრულედსა.

ამილახვარი, მიხეილ გივის ძე: სახნავ-სათიბი ადგილები, ზომით 252 დესეტ. 235 ოთხ-კუთხი საჟ. გორის მაზრაში, სოფ. ზემო-და-ქვემო სობისში და დგულეთში.

ვახვახოვები, პარმენ, ლევან და მიხეილ იოსების ძენი: სახნავი ადგილები, ტყე, ვენახი და ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი, ზომით 71 დესეტ. 273 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრას, სოფ. კურდღელაურში.

გედევანოვი, დიმიტრი ზაალის ძე: საბალე ადგილები, ზომით 2 დესეტ. ტფილისის გუბერ. დუშეთის მაზრაში, სოფ. მცხეთას.

გარბოვსკი-ზარანეკი, ვალერიან მიხეილის ძე: ხუთი ნაწილი მიწა შენობებით, ზომით 2 დესეტ. 1200 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. ახალქალაქის მაზრაში, სოფ. ბაგდანოვკასა, ორლოვკასა, და სხვათა.

ანდრონიკაშვილისა, ქეთევან მიხეილის ასული: ვენახი, ზომით 4 დესეტ. $1599^1/_2$ ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნ. სიღნაღის მაზრაში, სოფ. გურჯაანს.

მაყაშვილისა, სოფიო ზაქარიას ასული: ვენახი შენობებითა და ყოველ გვარის მოწყობილობით და მიწით; ზომით 3 დესეტ. 2160 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნ. თელავის მაზრას, სოფ. იყალთოში.

ჯანდიერი, ევგენი დიმიტრის ძე: სამი ბაღი და საშენობო ადგილები, ზომით 3 დესეტ. 50 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრას; სოფ. ვაჩნაძიანში.

ჩერქეზოვისა, ქეთევან გიორგის ასული: ვენახი, ზომით 4 დესეტ. 1080 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბ. სიღნაღის მაზრას, სოფ. ჩაილურში.

ჩერქეზოვისა, მართა რომანის ასული: სახნავი და სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 165 დესეტ. 296 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. და მაზრას აგარაკი ტბისსა და დიდსა და პატარა ენეგეთს.

ყიფიანისა, ამალია მათეს ასული: სახნავი ადგილები, ზომით 46 დეს. 2300 ოთხ-კუთხი საჟ. გორის მაზრას, სოფ. ქიცნისში.

ანდრონიკოვისა, ნინო ზაალის ასული: საძოვარი და სათიბი ადგილები, ზომით 240 დესეტ. 1166 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. და მაზრას, სოფ. გოხნარას.

ბარათაშვილი, დავით ზაქარიას ძე: სახნავი და სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 1064 დესეტ. 2112 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის მაზრას, სოფ. ირაგას.

რუსიევები, ელისაბედ ივანეს ასული, გიორგი, მარიამ და მელანია სოლომონის ძენი და სუკაჩევისა, ნატალია სოლომონის ასული: სახნავ-სათიბი და საბალე ადგილები და ტყე, ზომით 35 დესეტ. 75 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრას, სოფ. კურდღელაურში.

ხმიადოვი, ვასილი ეფრემის ძე: სახნავი ადგილები, ზომით 148 დეს. 412 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. გორის მაზრას სოფელთ: ზემო და ქვემო სობისსა და გდულეთს.

ჯორჯაძე, ზაქარია ნოშრევანის ძე: სათიბი ადგილები და ტყე, ზომით 202 დესეტ. 1401 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. და მაზრას, სოფ. გორანს.

გლადნიცკისა, ეკატერინე მიხეილის ასული: სახნავი და სამოსახლო ადგილები და ტყე, ზომით 40 დეს. 1470 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. თელავის მაზრას, სოფ. კურდღელაურში.

ბარათაშვილისა, ბარბარე გიორგის ასული: სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 196 დეს. 840 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. თიონეთის მაზრას, სოფ. ვიძატ-ხევს.

ჯამბაკურიან ორბელიანი, ივანე კონსტანტინეს ძე: სახნავი, საძოვარი და სამოსახლო ადგილები და ტყე, ზომით მიწა 575 დესეტ. 480 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. ბორჩალოს მაზრაში, სოფ. მუსაფრიანსა და თაიზში.

ბაგრატიონ-მუხრანსკი, ესტატე დავითის ძე: სახნავი და საძოვარი ადგილები, ზომით 287 დესეტ. 500 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. მაზრას, სოფ. ოქროყანაში.

ხარანაულოვები: დიმიტრი პენურას ძე და ანტონ იოსების ძე: სახნავი ადგილები და ტყე, ზომით 267 დესეტ. 1680 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიას, დუშეთის მაზრას, სოფ. ხეობში.

შახ-აზიზოვი, ალექსანდრე იაკობის ძე: სახნავი, საძოვარი და სამოსახლო და საბალე ადგილები, ზომით 780 დესეტ. 1860 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. და მაზრას, სოფ. დიდ-დურნუკს.

ვახვახიშვილი, ზაქარია ივანეს ძე: სახნავი და საძოვარი ადგილები, ბაღი და ტყე, ზომით 146 დესეტინა 2350 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ თელავის მაზრას, სოფ. კურდღელაურში.

ავალოვისა, მარიამ გიორგის ასული: ხეხილიანი ბაღი და მიწა 4580 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. თელავის მაზრას, სოფ. ვაჩნაძიანში.

აივაზოვი, არტემ თადეოზის ძე: საბაღე მიწები და საძოვარი ადგილები, ზომით 40 დესეტ. 1900 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერ. და მაზრას, სოფ, ვალერიანოვკაში.

ონან-ვაჩნაძე, ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე: ხეხილიანი ვენახი, ზომით 5 დესეტ. სიღნაღის მაზრას, სოფ. კოლაკში.

გედევანოვები: ვლადიმირი, პელაგია და ივან და მართა მიხეილის ძენი: სახნავი და საძოვარი ადგილები და ტყე, ზომით 29 დესეტ. 60 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. დუშეთის მაზრას, სოფ. ქინძარაში,

ჯანდიერი, გიორგი პაატას ძე: ორი ხეხილიანი ბაღი და სამოსახლო ადგილები, ზომით 1 დესეტ. 1220 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერ. თელავის მაზრას, სოფ. ვაჩნაძიანში.

ყიფიანი, დავით ქაიხოსროს ძე: სახნავი და სათიბი ადგილები, ზომით 12 დესეტ. 1200 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილ. გუბერნ. გორის მაზრას, სოფ. ქვიშხეთში.

კობიაშვილი, სვიმონ იოსების ძე: ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი შენობებით და ხეხილიანი ვენახი, ზომით 450 ოთხ-კუთხი საჟ. ქ. დუშეთს.

ავალიშვილი, მიხეილ მიხეილის ძე: სახნავი ადგილები და ხეხილიანი ბაღი, ზომით 27 დესეტ. ტფილისის გუბერ., გორის მაზრას, სოფ. ბრეთში.

ავალიშვილი, ანტონ მიხეილის ძე: სახნავი და სამოსახლო ადგილები, ზომით 44 დესეტ. ტფილისის გუბერ. გორის მაზრას, სოფ. ბრეთში.

ჩაჩიკაშვილისა, ალექსანდრე ქაიხოსროს ასული: ბაღი და სამოსახლო ადგილები, ზომით 1750 ოთხ-კუთხი საჟ. ტფილისის გუბერნიასა და მაზრას, სოფ. წალაკურში.

Дов. ценз. Тиф. 24 апрѣля, 1887г. Типографія „Кавказское Обозрѣніе" (Н. И. Френкель) Караванъ-Сарай Земельнаго Банка. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე